

Επιμορφωτικό - υποστηρικτικό υλικό
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες μέσω εργαστηρίων» (ΜΙΣ 5092064)

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

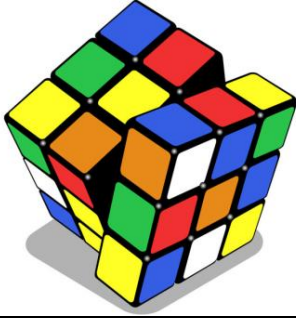
ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
της Σχολικής Μονάδας

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ 21+:

<http://iep.edu.gr/el/psifiako-arithmetirio/skill-labs>

ΟΠΣ Επιμόρφωσης - Ι.Ε.Π.: Όλες οι δράσεις (iep.edu.gr):

<https://elearning.iiep.edu.gr/study/course/index.php?categoryid=62>

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ
3ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΥΚΕΩΝ**

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2022 -23

Σχολική μονάδα	3^ο Γυμνάσιο Συκεών
Αριθμός τμημάτων	10
Αριθμός μαθητών/μαθητριών σχολικής μονάδας	221
Αριθμός εκπαιδευτικών σχολικής μονάδας	18
Αριθμός εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στα Εργαστήρια δεξιοτήτων	4 που ανέλαβαν τα εργαστήρια δεξιοτήτων (ΠΕ 79.01, ΠΕ81, 2 ΠΕ 78) + 13 που συμμετέχουν (ΠΕ01, 4 ΠΕ02, 2 ΠΕ 03, ΠΕ 0401, ΠΕ04.05, ΠΕ06,ΠΕ07, ΠΕ08, ΠΕ86)

Βασικός προσανατολισμός του ετήσιου Σχεδίου Δράσης (Πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα)

<p>Το όραμά μας</p>	<p>Κυρίαρχος σκοπός της εκπαιδευτικής κοινότητάς μας είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου σχολείου, προσανατολισμένου στον πολίτη του 21ου αιώνα, ενός σχολείου που μπορεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες και τα οράματα των μαθητών/-τριών και όλων μελών της σχολικής κοινότητας (γονέων και κηδεμόνων), με εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών και διδακτικών αντιλήψεων, αλλά και διαχρονικών κοινωνικών και πολιτισμικών αξιών.</p> <p>- Το βασικό όραμα της Σχολικής μας Μονάδας είναι να βοηθήσει τους μαθητές/τριες να έχουν επαφή, να φροντίζουν, να αναπτύσσουν τον εαυτό τους για να μπορούν να επικοινωνούν, να καταλαβαίνουν και να διαπραγματεύονται ισορροπημένα με τον άλλο. Να ενδιαφέρονται, να αναπτύσσουν σχέσεις ισορροπημένες και αρμονικές στις κοινωνίες που συνδημιουργούν. Να αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία έχοντας ενεργητική επαφή με το απρόβλεπτο, αναδυόμενο μέλλον. Να αποκτήσουν ουσιαστικό ενδιαφέρον για το περιβάλλον και κατανόηση ότι η ανθρωπότητα είναι ένα μικρό και αναπόσπαστο κομμάτι του.</p> <p>Στο επίκεντρο του οράματός μας βρίσκεται η επίδιωξη επιτυχούς καλλιέργειας των Δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα στις κατηγορίες, στις οποίες αυτές διακρίνονται σε:</p> <p>α. δεξιότητες μάθησης, αναπτύσσοντας την κριτική σκέψη και ενθαρρύνοντας τη δημιουργικότητα και την προσωπική έκφραση των μαθητών, καθώς και τη μεταξύ τους επικοινωνία και συνεργασία.</p> <p>β. δεξιότητες ζωής όπως η αυτομέριμνα, οι κοινωνικές δεξιότητες, η ενσυναίσθηση, η προσαρμοστικότητα, η ανθεκτικότητα, η υπευθυνότητα, παρέχοντας στους μαθητές τα εφόδια ώστε να χαίρονται το παρόν και να προετοιμαστούν κατάλληλα για το μέλλον.</p> <p>γ. σε δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης όπως ο ψηφιακός και τεχνολογικός γραμματισμός και η ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο και</p> <p>δ. σε δεξιότητες του νου, στρατηγική σκέψη, αναλυτική, διερευνητική, πρωτότυπη ώστε να ανταποκρίνονται στις απρόβλεπτες προκλήσεις της ζωής.</p>
<p>Ειδικοί στόχοι</p>	<p>Στα σημαντικά πλεονεκτήματα, που πιστεύουμε ότι θα συνδράμουν ουσιαστικά στην επιτυχία του προγράμματος, συγκαταλέγονται μεταξύ άλλων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η μακρόχρονη παρουσία σημαντικού αριθμού εμπειριών εκπαιδευτικών στο σχολείο, • η πρότερη εμπειρία ορισμένων εκπαιδευτικών σε καινοτόμα προγράμματα στο πλαίσιο των σχολικών δραστηριοτήτων, • η συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών σε δράσεις εθελοντισμού και προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και σε δράσεις ευαισθητοποίησης, • η συνολική ακαδημαϊκή και επιστημονική κατάρτιση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, • η διάθεση γόνιμης και ουσιαστικής συνεργασίας των εκπαιδευτικών για την επίτευξη ενός κοινού οράματος, • οι ψηφιακές δεξιότητες των εκπαιδευτικών, • η ύπαρξη ενεργούς ιστοσελίδας του σχολείου για την ευκολότερη και άμεση διάχυση των αποτελεσμάτων των δράσεων. • η αρμονική συνεργασία με τον Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων και με την ευρύτερη σχολική κοινότητα, • η εμπειρία που αποκτήθηκε την προηγούμενη σχολική χρονιά από την εφαρμογή του προγράμματος, • η αξιοποίηση της πλατφόρμας e-me για τη συνεργασία των ομάδων των μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών τους. <p>Αναφορικά με τα μειονεκτήματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο περιορισμένος χρόνος για την εκπόνηση των εργαστηρίων και στους τέσσερις θεματικούς κύκλους, όπως και η μία μόνο διδακτική ώρα για την ολοκλήρωση κάθε εργαστηρίου από αυτά που προτείνονται στα προγράμματα του αποθετηρίου του ΙΕΠ. . • Η έλλειψη διαθέσιμου χώρου και υλικοτεχνικής υποδομής, ώστε οι μαθητές/τριες να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο. (Το εργαστήριο της πληροφορικής είναι σπάνια ελεύθερο). • Ο περιορισμένος συγχρονισμός για την επέκταση των θεματικών κύκλων του σχεδίου δράσης στο

	<p>αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι δυσκολίες για την περιγραφική αξιολόγηση των μαθητών/τριών, καθώς δεν προηγήθηκε επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. • Οι συνθήκες, λόγω της πανδημίας, ενδέχεται να δημιουργήσουν εμπόδια τόσο στην εφαρμογή συγκεκριμένων διδακτικών τεχνικών και στην υλοποίηση δράσεων, όσο και στη συνεργασία με φορείς για τον εμπλουτισμό του εκπαιδευτικού προγράμματος.
<p>Στόχοι της σχολικής μονάδας σε σχέση με τις τοπικές και ενδοσχολικές ανάγκες</p>	<p>Β) Οι στόχοι του σχολείου σε σχέση με τις τοπικές και ενδοσχολικές ανάγκες θα εστιάσουν στα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και γόνιμης συνεργασίας τόσο μεταξύ των μαθητών/τριών όσο και μεταξύ των εκπαιδευτικών ➤ στην καλλιέργεια των βασικών δεξιοτήτων του προγράμματος «Εργαστήρια Δεξιοτήτων», όπως αυτές περιγράφηκαν στην προηγούμενη ενότητα, με απώτερο στόχο την ολιστική ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών ➤ στην ανάπτυξη και εδραίωση αξιών όπως η συνεργασία, ο σεβασμός στη γνώμη του άλλου, η αγάπη για τον πλησίον, η αλληλεγγύη και η αποδοχή της διαφορετικότητας. Στη συνακόλουθη κινητοποίηση των μαθητών και μαθητριών και την ανάληψη δράσης για το κοινό καλό. ➤ στην ευαισθητοποίηση των μαθητών για θέματα ζωτικής σημασίας, που αφορούν τόσο το ανθρωπογενές και το φυσικό μας περιβάλλον όσο και την προστασία του πλανήτη μας ➤ στην πρόληψη, προαγωγή και προστασία της υγείας για τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς. ➤ στην υποστήριξη και προστασία της σεξουαλικής ανάπτυξης των εφήβων ώστε να ενισχύσουν την ποιότητα ζωής τους και να συνεισφέρουν σε μια δίκαιη κοινωνία με υψηλό δείκτη ενσυναίσθησης. ➤ στην ευαισθητοποίηση για θέματα σεξουαλικής αγωγής ανάλογα με την ηλικίας τους ,στην ανάπτυξη αξιών και συναισθημάτων που κατευθύνουν τις πράξεις των παιδιών σε ασφαλείς επιλογές. ➤ στην ενίσχυση της προσωπικής προσπάθειας και στην υποστήριξη των μαθητών στην εξελικτική τους πορεία για την πραγματοποίηση ενός προσεκτικού και έγκαιρου προσωπικού σχεδιασμού ζωής. ➤ στην καλύτερη εξοικείωση των μαθητών με τις Νέες Τεχνολογίες και τα ψηφιακά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα . ➤ στην ενθάρρυνση και ενίσχυση των μαθητών/τριών προς την κατεύθυνση της αξιοποίησης της φαντασίας τους, μέσω δημιουργικής σκέψης και δραστηριοτήτων.

Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

<p>ως προς τη Θεματική Ενότητα</p> <p>Ζω καλύτερα- Ευ ζην 3/10 - 2/12</p>	<p>Για την Α τάξη και για τα 4 τμήματα : Υποθεματική : Οδική ασφάλεια Τίτλος : « ΣΤΑΚΑ (σταματώ- κοιτώ-ακούω) » Στόχοι: Η διαμόρφωση ενσυνειδητής και υπεύθυνης χρήσης του οδικού δικτύου από τους μαθητές/τριες. Ο εφοδιασμός με πληροφορίες και γνώσεις για την ορθή χρήση του δρόμου ώστε να βελτιωθεί η οδική τους συμπεριφορά.</p> <p>Εργαστήριο 1: Γνωριμία-άνοιγμα ομάδας (Στόχος του εργαστηρίου: γνωριμία των μελών και διαμόρφωση κλίματος οικειότητας και εμπιστοσύνης. Η δημιουργία και η δέσμευση όρων καλής λειτουργίας της ομάδας και η διερεύνηση των προϋπαρχουσών γνώσεων.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Καλωσόρισμα. Παρουσίαση εργαστηρίου -στόχοι. 2. Δραστηριότητες ανάπτυξης οικειότητας και «άνοιγμα» της τάξης. <ol style="list-style-type: none"> α) Σταυρόλεξο ονομάτων στον πίνακα β) Μπαλάκι χαρακτηριστικών γ) Ζωντανό πορτραίτο δ) παιχνίδι εμπιστοσύνης ε) αλλαγή βλέμματος.
--	---

3. Συζήτηση των δραστηριοτήτων-συναισθήματα. Καταιγισμός ιδεών, ανάπτυξη πρωτοβουλιών για το υλικό που θα παραχθεί.
4. Χωρισμός σε ομάδες.
5. Συμβόλαιο καλής λειτουργίας της ομάδας και της ολομέλειας .
6. Κλείσιμο με αποφόρτιση της ομάδας .

Εργαστήριο 2: Το τέρας της ασφάλτου (Στόχος του εργαστηρίου : προβληματισμός για τα αίτια των τροχαίων ατυχημάτων στη χώρα μας.)

1. Προβολή με Power Point γελοιογραφίας ως εικόνα. « Το τέρας της ασφάλτου»
2. Συζήτηση σε ομάδες για τα αίτια των τροχαίων ατυχημάτων στη χώρα μας.
3. Καταγραφή των απόψεων. Ζωγραφική ανά ομάδες -απεικόνιση μίας εκ των παραπάνω προτάσεων.
4. Δημιουργία αφίσας και κολάζ με προτάσεις των αιτιών των τροχαίων ατυχημάτων στη χώρα μας.
5. Συζήτηση. Ανάρτηση της αφίσας στην τάξη.
6. Συνεργασία με τμήμα τροχαίας.
7. Ανατροφοδότηση -συμπλήρωση ημερολογίου .
8. Αποφόρτιση της ομάδας.

Συνδέεται με το μάθημα των νεοελληνικών-σχετικό κείμενο όπου θα αναλυθεί με τη φιλόλογο του τμήματος. Επίσης με το μάθημα των καλλιτεχνικών όπου θα επιμεληθεί τη ζωγραφίες των μαθητών.

Εργαστήριο 3: Family Ticket και σήματα (Στόχος του εργαστηρίου: η εκμάθηση με βιωματικό και παιγνιώδη τρόπο των βασικών κατηγοριών οδικών σημάτων.)

1. Προβολή γελοιογραφίας ως εικόνα τεσσάρων οδικών σημάτων
2. Συζήτηση και καταγραφή κανόνων - ομαδοποίηση σημάτων.
3. Καταγραφή των τρόπων συμπεριφοράς στη καθημερινή τους μετακίνηση.
Συμπλήρωση ημερολογίου.

4. Κατασκευή τεσσάρων πινακίδων (μία η κάθε ομάδα).
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Συνδέεται με το μάθημα της γυμναστικής (σήματα στο προαύλιο).Επίσης με το μάθημα των καλλιτεχνικών.

Εργαστήριο 4: Η δύναμη της διάβασης-Πεζοπορία (Στόχος του εργαστηρίου: ευαισθητοποίηση χρήσης των διαβάσεων).

1. Προβολή γελοιογραφίας ως εικόνα η δύναμη της διάβασης. Σχόλια ,αυτοσχεδιασμός στίχων.
2. Συζήτηση για τη χρήση των διαβάσεων -υποχρεώσεις πεζών και προτάσεων.
3. Δίνονται πληροφορίες στα παιδιά για το πραγματικό περιστατικό της συγκεκριμένης γελοιογραφίας (πλατεία Τιενανμέν στο Πεκίνο το 1989). Συζήτηση.
4. Αναπαράσταση με θεατρικό δρώμενο ή παντομίμα (με βάση τα όσα ειπώθηκαν) της δύναμης της διάβασης (σε ομάδες) .
5. Αποτελέσματα της δουλειάς της κάθε ομάδας και ερωτήσεις-συζήτηση για αυτήν.
6. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 5: Ο σκεπτόμενος (Στόχος του εργαστηρίου: προβληματισμός για τα οφέλη και τους κινδύνους οδήγησης ποδηλάτου.)

1. Προβολή γελοιογραφίας ως εικόνα το γλυπτό του Ροντέν. Συζήτηση για την οδήγηση ποδηλάτου στην Ελλάδα.
2. Χωρισμός πίνακα με Οφέλη και Κινδύνους. Επιχειρήματα και συζήτηση των δύο απόψεων.
3. Καταγραφή απόψεων.
4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 6:Αποτελέσματα (Στόχος του εργαστηρίου: αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και τρόποι διάχυσης στο σχολείο.)

1. Παρουσιάζονται στην τάξη τα αποτελέσματα των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν .
2. Από το ημερολόγιο οι ομάδες ανασύρουν το υλικό των εργαστηρίων και σχεδιάζουν την αξιοποίησή του. (διορθώνουν και τελειοποιούν) .
3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 7: Αξιολόγηση

1. Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης .
2. Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.
3. Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος.
4. Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για την Β τάξη (και για τα 3 τμήματα) :

Υποθεματική : Γνωρίζω το σώμα μου – Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

Ενδεικτικός τίτλος : «Έρως κινεί το παν»

Στον κύκλο των 7 εργαστηρίων θα δοθεί έμφαση στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων που αναφέρθηκαν διεξοδικά στην πρώτη ενότητα του παρόντος Σχεδίου Δράσης. **Βασικός σκοπός** είναι η ευαισθητοποίηση για ζητήματα σεξουαλικής αγωγής ανάλογα με την ηλικία τους, η ανάπτυξη αξιών και συναισθημάτων που κατευθύνουν τις πράξεις των παιδιών σε ασφαλείς επιλογές. Επίσης η ανάδειξη των προβληματισμών των εφήβων σχετικά με τον έρωτα σε αυτή την ηλικία και η γνωριμία του έρωτα μέσα από την τέχνη. **Επιπρόσθετα** η καλλιέργεια κλίματος ασφάλειας και έναυσμα για έκφραση και ενσυναίσθηση μέσα από την τέχνη.

Εργαστήριο 1. Παρουσίαση εργαστηρίου-Δραστηριότητες ανάπτυξης οικειότητας και «άνοιγμα» της τάξης (Στόχοι του εργαστηρίου: διαμόρφωση κλίματος οικειότητας και εμπιστοσύνης.)

Σταυρόλεξο ονομάτων στον πίνακα β) Μπαλάκι χαρακτηριστικών γ) Ζωντανό πορτραίτο δ) παιχνίδι εμπιστοσύνης ε) αλλαγή βλέμματος - Συζήτηση - Αποφόρτιση.

Εργαστήριο 2. «Όροι καλής λειτουργίας της ομάδας. Προσδοκίες & Ανησυχίες» (Στόχοι του εργαστηρίου: ανίχνευση προσδοκιών και προβληματισμών του προγράμματος και δέσμευση όρων καλής λειτουργίας της ομάδας.)

Δραστηριότητα 1: Συμβόλαιο ομάδας -Κανόνες καλής λειτουργίας της ομάδας

Δραστηριότητα 2: Προσδοκίες & φόβοι-για το πρόγραμμα Τι φέρνει ο/η καθένας/μία στην ομάδα(ταλέντα, αξίες, γνώσεις, συμπεριφορές, συναισθήματα)

Δραστηριότητα 3: Δουλειά σε μικρές ομάδες. Προτάσεις για δράσεις & πρωτοβουλίες για να ανοίξει η κουβέντα για θέματα που αφορούν τις σχέσεις των φύλων .

Αποφόρτιση-Ανατροφοδότηση

Εργαστήριο 3. « Ο έρωτας στα χρόνια της εφηβείας Ι» (Στόχοι του εργαστηρίου: ανάδειξη προβληματισμών σχετικά με τον έρωτα σε αυτή την ηλικία, αποδοχή των αλλαγών του σώματος.)

Δραστηριότητα 1. «Ο έρωτας». Γράφουν ατομικά (σε σχέση με τον έρωτα) α) συναισθήματα, β) δυσκολίες, γ) επιθυμίες. Κολλάνε τα χαρτάκια σε τρεις μεγάλες καρδιές (ανώνυμα) .Συζήτηση.

Δραστηριότητα 2. Δίδεται φύλλο-σκίτσο « η εικόνα του εαυτού μας » Θετικά - αρνητικά - Συζήτηση. Αναστοχασμός - Συμπλήρωση ημερολογίου -Αποφόρτιση της ομάδας.

Επέκταση εργαστηρίου

1. « τι αλλάζει στο σώμα μου την περίοδο της εφηβείας ». ενημέρωση - συζήτηση με την καθηγήτρια της Βιολογίας.

2. Ζωγραφιά σε μεγάλο χαρτόνι « τι είναι ο έρωτας ».

3. Καταγραφή συμπερασμάτων-άρθρο.

Συνδέεται με το μάθημα των καλλιτεχνικών .

Εργαστήριο 4 « Ο έρωτας στα χρόνια της εφηβείας ΙΙ » (Στόχοι του εργαστηρίου: σύγκριση ηθών σήμερα σε σχέση με προηγούμενες δεκαετίες και επίλυση αποριών- ερωτήσεις και συζήτηση με την κοινωνική λειτουργό.)

1. Ακρόαση τραγουδιού « Μπέμπα ».Δραματοποίηση στίχων, ερμηνεία τραγουδιού, ρυθμική συνοδεία, κινησιολογία-χορός του τραγουδιού.
2. Εκπαιδευτική επίσκεψη Κοιν. Λειτουργού - Ψυχολόγου με θέμα « ψυχολογικές αλλαγές στην εφηβεία » και « σχέσεις στην εφηβεία ».
3. Αναστοχασμός - συμπλήρωση ημερολογίου.
4. Αποφόρτιση της ομάδας

Εργαστήριο 5: « Ο έρωτας στην τέχνη » (Στόχοι του εργαστηρίου: η γνωριμία του έρωτα μέσα από την τέχνη καθώς και έναυσμα για έκφραση και ενσυναίσθηση μέσα από την τέχνη.)

1. Ποίημα του Οδυσσέα Ελύτη «Έρωτας » .Οι μαθητές ζωγραφίζουν τους στίχους .
2. Ακούμε το τραγούδι « τι είναι αυτό που το λένε αγάπη » Η ομάδα θα γράψει ποίημα-τραγούδι. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα απαγγέλει το ποίημά της.
3. 5λεπτο βίντεο με πίνακες με θέμα τον « έρωτα στη ζωγραφική ».
4. Κατασκευή κολάζ με θέμα τον έρωτα .
- 5.Αναστοχασμός - συμπλήρωση ημερολογίου

Περαιτέρω δραστηριότητα:

- Προτείνεται η ταινία « το φιλοδώρημα των δύο εκατομμυρίων ».Σχολιασμός.

Εργαστήριο 6 Αποτελέσματα (Στόχοι του εργαστηρίου: αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και τρόποι διάχυσης στο σχολείο.)

1. Παρουσιάζονται στην τάξη τα αποτελέσματα των εργασιών .
2. Συζήτηση για την αξιοποίηση του υλικού των εργαστηρίων .

Εργαστήριο 7

1. Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης .
2. Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.
3. Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος.
4. Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για την Γ ' τάξη (και για τα 3 τμήματα) :

Στην Υποθεματική : **Γνωρίζω το σώμα μου - Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση**

Τίτλος: **Μαθαίνοντας για τη σεξουαλική υγεία, γνωρίζοντας επαγγελματίες υγείας.**

(θα αξιοποιηθεί το Πρόγραμμα της κ. Χρηστίδου Χριστίνας από το αποθετήριο των Εργαστηρίων δεξιοτήτων του ΙΕΠ)

Το πρόγραμμα σκοπό έχει να συντροφέψει τα παιδιά του Γυμνασίου στις αναζητήσεις τους τόσο στον τομέα της σεξουαλικής αγωγής όσο και στο τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού, συνδυάζοντας τη γνωριμία με επαγγελματίες υγείας στο πεδίο, με την ενημέρωση για τη σεξουαλικότητα και τις σχέσεις.

Το πρόγραμμα στοχεύει να απαντήσει στις ανάγκες και τα ερωτήματα των παιδιών στους δυο αυτούς τομείς, αλλά παράλληλα μπορεί να θέσει το ζήτημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και των υγιών σχέσεων στη ευρύτερη σχολική κοινότητα, οργανώνοντας δράσεις στο σχολείο. Είναι ευκαιρία να γίνει ένα άνοιγμα του σχολείου στην κοινότητα, οργανώνοντας συζητήσεις, καμπάνιες, εργαστήρια σε συνεργασία με γονείς, με υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για να πάψει να είναι η συζήτηση για τη σεξουαλικότητα ένα θέμα ταμπού που δεν πρέπει να το συζητάμε.

Το πρόγραμμα στοχεύει επίσης με δημιουργία εστιασμένων δράσεων, στην πρόληψη και προαγωγή της ψυχосυναίσθηματικής υγείας, συνδυάζοντας τη δημοκρατία με την συμμετοχή μαθητών και μαθητριών στη διαμόρφωση του προγράμματος και την λήψη πρωτοβουλιών που προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και την συμπερίληψη στο σχολείο.

Στόχο, επίσης, αποτελεί και το άνοιγμα του σχολείου στην κοινότητα και η συνεργασία με υπηρεσίες, φορείς, δομές υγείας, πρόνοιας και συμβουλευτικής στην κοινότητα καθώς και οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών. Έτσι, τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την κοινότητα, κατακτούν τη μεταγνώση, μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, πώς να παίρνουν πληροφορίες, να τις φιλτράρουν και να τις χρησιμοποιούν στη λήψη αποφάσεων για τη ζωή τους ή για την αλλαγή στάσεων & συμπεριφορών, ασκώντας την κριτική τους σκέψη.

Θα γίνει επέκταση στο ΠΣ των μαθημάτων της Βιολογίας, της Πληροφορικής, των Καλλιτεχνικών, της Λογοτεχνίας, της Μουσικής, των Θρησκευτικών, των Αγγλικών.

Εργαστήριο 1: «Γνωριμία με το πρόγραμμα και την ομάδα»

- Καλωσόρισμα. Αναγνώριση αναγκών/ Διατύπωση ερωτημάτων.
- Παρουσίαση εργαστηρίου -στόχοι. Γνωριμία με το περιεχόμενο και τη δομή του προγράμματος.
- Γνωριμία των μελών-ανάπτυξη οικειότητας.
- Αποφόρτιση-Ανατροφοδότηση

Εργαστήριο 2: «Όροι καλής λειτουργίας της ομάδας. Προσδοκίες & ανησυχίες»

- Συμβόλαιο ομάδας -Κανόνες καλής λειτουργίας της ομάδας.
- Προσδοκίες & φόβοι για το πρόγραμμα- Τι φέρνει ο/η καθένας/μία στην ομάδα (ταλέντα, αξίες, γνώσεις, συμπεριφορές, συναισθήματα).
- Δουλειά σε μικρές ομάδες. Προτάσεις για δράσεις & πρωτοβουλίες για να ανοίξει η κουβέντα για θέματα σεξουαλικής υγείας σε όλη τη σχολική κοινότητα & σχεδιασμός των τελικών προϊόντων.
- Ανάθεση δημιουργίας, ανά ομάδες, ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθεί στην επίσκεψη του 3^{ου} εργαστηρίου.
- Αποφόρτιση-Ανατροφοδότηση

Εργαστήριο 3: «Μαθαίνω το σώμα μου και τις λειτουργίες του- Επάγγελμα: Γυναικολόγος»

- Εκπαιδευτική επίσκεψη σε φορέα & συνάντηση-συνέντευξη με γυναικολόγο/ μαία (εναλλακτικά, μπορεί να έρθει στην τάξη ή να συνδεθεί διαδικτυακά)

Θέμα της συνάντησης: Γνωρίζω το σώμα μου-Αναπαραγωγικό σύστημα-Σύλληψη-Αντισύλληψη

(Η νέα γνώση θα ακουμπήσει σε παλαιότερες γνώσεις των μαθητών για το αναπαραγωγικό σύστημα του ανθρώπου που περιέχεται στην ύλη του μαθήματος της Βιολογίας Β' Γυμνασίου αλλά και στην επανάληψή του από τον καθηγητή Βιολογίας του τμήματος για το τρέχον σχολικό έτος)

- Ερωτήσεις μαθητών/τριών-Συζήτηση
- Συνέντευξη σε σχέση με τον επαγγελματικό ρόλο του/της γυναικολόγου/μαίας (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)
- Αναστοχασμός-συμπλήρωση ημερολογίου (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)
- Ανάθεση δημιουργίας, ανά ομάδες, ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθεί στην επίσκεψη του 4^{ου} εργαστηρίου.

Εργαστήριο 4: «Ο Έρωτας στην εφηβεία -Επάγγελμα: Κοινωνικός Λειτουργός»

- Επίσκεψη σε Κέντρο Πρόληψης ή Συμβουλευτικό Σταθμό ή Κέντρο Ψυχικής Υγείας.

Θέμα της συζήτησης ή βιωματικού εργαστηρίου: Οι ψυχολογικές αλλαγές στην εφηβεία, ο ρόλος των σχέσεων στην εφηβεία, διερεύνηση παραγόντων χτισίματος υγιών σχέσεων. Δομές προστασίας, πρόληψης & αντιμετώπισης προβλημάτων.

- Ερωτήσεις μαθητών/τριών-Συζήτηση
- Συνέντευξη σε σχέση με τον επαγγελματικό ρόλο του/της κοινωνικού/ής λειτουργού (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)
- Αναστοχασμός-συμπλήρωση ημερολογίου (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη

Θεματική του ΣΕΠ)

- Ανάθεση δημιουργίας, ανά ομάδες, ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθεί στην επίσκεψη του 5^{ου} εργαστηρίου.

Εργαστήριο 5: «ΣΜΝ/Aids -Επάγγελμα: Νοσηλεύτριας/τρια- Επισκέπτης/τρια Υγείας»

- Συνάντηση με την νοσηλεύτρια του σχολείου μας και ενημέρωση με Θέμα: Φροντίδα εαυτού, ΣΜΝ/Aids -Προφύλαξη και Προστασία, Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη.
- Ερωτήσεις μαθητών/τριών-Συζήτηση
- Συνέντευξη σε σχέση με τον επαγγελματικό ρόλο του/της νοσηλεύτη/τριας (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)
- Αναστοχασμός-συμπλήρωση ημερολογίου (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)
- Ανάθεση δημιουργίας, ανά ομάδες, ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθεί στην επίσκεψη του 6^{ου} εργαστηρίου.

Εργαστήριο 6: «Σtereότυπα & προκαταλήψεις σχετικά με τα φύλα- Επάγγελμα: Ψυχολόγος»

- Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας ή ΜΚΟ «Χαμόγελο του παιδιού»/Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού και συνάντηση με Ψυχολόγο
- Θέματα συζήτησης: Stereότυπα & προκαταλήψεις σχετικά με τα φύλα, Έμφυλη βία-Σεξουαλική Κακοποίηση- Πρόληψη & αντιμετώπιση, Δομές προστασίας& φροντίδας
- Ερωτήσεις μαθητών/τριών-Συζήτηση
- Συνέντευξη σε σχέση με τον επαγγελματικό ρόλο του/της ψυχολόγου (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)
- Αναστοχασμός-συμπλήρωση ημερολογίου (δραστηριότητα που θα χρησιμοποιηθεί αργότερα στη θεματική του ΣΕΠ)

Εργαστήριο 7: Αυτοαξιολόγηση-Αναστοχασμός

- Συζήτηση ανατροφοδότησης-αξιολόγησης των εργαστηρίων
- Συμπλήρωση φύλλων αυτοαξιολόγησης- ετεροαξιολόγησης
- Δραστηριότητα αποχαιρετισμού «Με το χαρτί στην πλάτη» -Επίσημανση θετικών στοιχείων των μελών-Εστίαση στο θετικό- αναγνώριση-ενδυνάμωση.

Για την Α' τάξη (4 τμήματα) Στην Υποθεματική: «Ανθρώπινα δικαιώματα»

Τίτλος: « Στάσου πλάι μου »

Στόχοι: να γνωρίσουν οι μαθητές τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα τα δικαιώματα του παιδιού, το δικαίωμα στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό, να εξετάσουν κριτικά και αναστοχαστικά εάν τα απολαμβάνουν τα παιδιά ακόμα και στο σχολικό περιβάλλον τους.

Εργαστήριο 1: Ας γνωριστούμε μέσα από τα δικαιώματά μας (Στόχος του εργαστηρίου: η αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ευαισθητοποίηση τους στο θέμα.)

1. Προβολή βίντεο Διεθνούς Αμνηστίας. Συζήτηση-σκοπός προγράμματος.
2. Γνωριμία της ομάδας μέσα από τα δικαιώματα (αναφορά το κάθε παιδί σε ένα δικαίωμα που γνωρίζει).
- 3.Αναστοχασμός , αποφόρτιση ομάδας.

Εργαστήριο 2: Φτιάχνουμε το συμβόλαιο-Καταστατικό της τάξης μας.(Στόχος του εργαστηρίου: ευαισθητοποίηση και εφαρμογή στην πράξη διατάξεων σχετικές με τα δικαιώματα.)

1. Ανακοίνωση σε γράφημα που προβάλλεται με βιντεοπροβολέα των αποτελεσμάτων για τον βαθμό ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της τάξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ελεύθερος σχολιασμός.
2. Προβολή βίντεο για τα δικαιώματα των ανθρώπων. Σχολιασμός . Καταγραφή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- 3.Συζήτηση για το καταστατικό της τάξης και σύνταξή του . Ερώτημα: Θα σεβαστεί ο ένας τα

ως προς τη
Θεματική Ενότητα

Ενδιαφέρονται και
Ενεργώ- Κοινωνική
Συναίσθηση και
Ευθύνη

5/12 - 3/02

δικαιώματα του άλλου; Σε μία μικρή κοινωνία όπως η τάξη τηρούμε τα δικαιώματα του συμμαθητή/τριας; Συζήτηση των εμπειριών τους.

4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 3: Τα δικαιώματα του παιδιού Α (Στόχος του εργαστηρίου: να συνειδητοποιήσουν και μία άλλη πραγματικότητα, αυτή που βιώνουν παιδιά του σήμερα και να σκεφτούν τρόπους να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά.)

1. Προβολή βίντεο « η σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού ».

2. Συζήτηση για την εκμετάλλευση και την κακοποίηση του παιδιού.

3. Ζωγραφική (κάθε ομάδα ζωγραφίζει σε χαρτόνι χαρούμενα παιδικά πρόσωπα και δυστυχισμένα παιδικά πρόσωπα).

4. Δημιουργία σεναρίου, μικρά θεατρικά δρώμενα των δύο προσώπων των παιδιών (της προηγούμενης δραστηριότητας).

5. Καταγραφή εντυπώσεων- συναισθημάτων.

6. Αποφόρτιση της ομάδας.

Σύνδεση με το μάθημα της ζωγραφικής των νεοελληνικών, της ιστορίας.

Εργαστήριο 4: Τα δικαιώματα του παιδιού Β (Στόχος του εργαστηρίου: να συνειδητοποιήσουν και μία άλλη πραγματικότητα, αυτή που βιώνουν παιδιά του σήμερα και να σκεφτούν τρόπους να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά. Η ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας.)

1. Συνεργασία με το χαμόγελο του παιδιού. Συζήτηση, απορίες, καταγραφή περιπτώσεων, στατιστικά στοιχεία.

2. Δημιουργία άρθρου.

3. Δημιουργία πανό.

4. Πορεία στο προαύλιο του σχολείου με σκοπό να ευαισθητοποιήσει τη σχολική κοινότητα.

5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 5: Ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπ/ση και τον πολιτισμό. Έχουμε όλοι? (Στόχος του εργαστηρίου: να συνειδητοποιήσουν και μία άλλη πραγματικότητα ,αυτή που βιώνουν παιδιά του σήμερα και να σκεφτούν τρόπους να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά. Η ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας.)

1. Προβολή βίντεο. Μία μέρα ενός παιδιού στο Κονγκό. Μία μέρα ενός παιδιού στην Ινδία. Μία μέρα ενός παιδιού στην Ινδία. Μία μέρα ενός παιδιού στο Αφγανιστάν.

2. Γραφή μίας μικρής έκθεσης.

3. Δημιουργία κολάζ με υλικό από περιοδικά.

4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Σύνδεση με τη γεωγραφία, τα νεοελληνικά, την οικιακή οικονομία, την κοινωνικοπολιτική αγωγή.

Εργαστήριο 6: Αποτελέσματα (Στόχος του εργαστηρίου: αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και τρόποι διάχυσης στο σχολείο.)

1. Παρουσιάζονται στην τάξη τα αποτελέσματα των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν .

2. Από το ημερολόγιο οι ομάδες ανασύρουν το υλικό των εργασιών και σχεδιάζουν την αξιοποίησή του. (διορθώνουν και τελειοποιούν).

3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 7: Αξιολόγηση

1. Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης .

2. Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.

3. Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος.

4. Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση.

5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για την Β' τάξη (3 τμήματα) Στην Υποθεματική: « Ανθρώπινα δικαιώματα»

Ο δικός μας τίτλος: « Εγώ και ο κόσμος γύρω μου »

Στόχοι: η αναγνώριση της σημασίας της ατομικής υπεύθυνης συμπεριφοράς και της ανάληψης δράσης στο πλαίσιο της ενεργού πολιτεϊότητας. Επίσης η εξοικείωση των παιδιών με σημαντικές αξίες όπως η δημοκρατία, ελευθερία, η αλληλεγγύη, ο πολιτικός βίος, η ανεξίτηρησεία.

Εργαστήριο 1: Το ένα χέρι βοηθάει το άλλο (Στόχοι εργαστηρίου : ανάπτυξη ενσυναίσθησης και κατανόηση σημαντικών αξιών στη ζωή του ανθρώπου.)

1. Καλωσόρισμα. Παρουσίαση του εργαστηρίου.
2. Βιωματικό παιχνίδι « βοήθεια κίνδυνος » .
3. Ερωτήσεις και συζήτηση.
4. Καταγραφή απαντήσεων.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 2: Πάινουμε θέση (Στόχοι εργαστηρίου : Ο προβληματισμός και η επιχειρηματολογία σε ζητήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.)

1. Εισαγωγή με παιχνίδι διάθεσης.
2. Παιχνίδι « συμφωνώ-διαφωνώ ».(Ο ι μαθητές καλούνται να αντιμετωπίσουν το θέμα με τα ανθρώπινα δικαιώματα από διαφορετική γωνία.). Συζήτηση των δύο απόψεων.
3. Καταγραφή των συμπερασμάτων.
4. Προβολή βίντεο της Διεθνούς Αμνηστίας και συζήτηση.
5. « Πες το με χρώμα » Ζωγραφική συναισθημάτων .
6. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 3: Μία εικόνα...χίλιες λέξεις; (Στόχοι εργαστηρίου: Να αναγνωρίσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από την εξοικείωση με τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου.)

1. Εισαγωγή με παιχνίδι διάθεσης.
2. Δραστηριότητα : « Οι ιστορίες πίσω από τις φωτογραφίες ». Δίδεται αντίγραφο της διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φωτογραφία . Οι μαθητές σε ομάδες. Επεξεργασία του κειμένου και συζήτηση για τη φωτογραφία. (η κάθε ομάδα έχει διαφορετική φωτογραφία).καταγραφή συμπερασμάτων.
3. Παρουσίαση συμπερασμάτων-πληροφοριών της κάθε ομάδας στην ολομέλεια. Και φωτογραφίας.
4. Παντομίμα συναισθημάτων που τους προκάλεσε η φωτογραφία.
5. Εντοπισμός των χωρών στο χάρτη.
6. Τίθεται το ερώτημα «από πού μπορούν να δεχθούν βοήθεια αυτοί οι άνθρωπο ».
Μικρή έκθεση ιδεών.
7. Αποφόρτιση της ομάδας.

Σύνδεση με τα μαθήματα της Ιστορίας , Νέων Ελληνικών και Μουσικής.

Εργαστήριο 4:Ενεργοί πολίτες (Στόχοι εργαστηρίου : έρευνα και καταγραφή ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα και αναγνώριση χαρακτηριστικών του ενεργού πολίτη.)

1. « Έρευνα στη γειτονιά μου » Ετοιμασία ερωτηματολογίου για την έρευνα. (αφορά γονείς καταστηματάρχες ή το τοπικό συμβούλιο). Απόπειρα καταγραφής ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα στη γειτονιά.
2. Παρουσίαση αποτελεσμάτων της κάθε ομάδας στην ολομέλεια.
3. Συζήτηση και καταγραφή τρόπων με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν αυτούς τους ανθρώπους (Συγκέντρωση ειδών πρώτης ανάγκης. ,συνεργασία με τον Δήμο και άλλους φορείς).
4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 5: Ας κάνουμε τη διαφορά (Στόχοι εργαστηρίου : αναστοχασμός και να μοιραστούν σκέψεις και προβληματισμούς.)

1. Εισαγωγή με παιχνίδι διάθεσης.
2. Δημιουργία αφίσας « η κοινωνία και εγώ »
3. Δημιουργία σχετικού άρθρου.

4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 6: Αποτελέσματα (Στόχοι του εργαστηρίου: αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και τρόποι διάχυσης στο σχολείο.)

1. Παρουσιάζονται στην τάξη τα **αποτελέσματα των εργασιών** που πραγματοποιήθηκαν με τη συνεργασία της βιολόγου, της φιλολόγου και του καθηγητή των καλλιτεχνικών.
2. Από το ημερολόγιο οι ομάδες ανασύρουν το υλικό των εργαστηρίων και σχεδιάζουν την αξιοποίησή του (διορθώνουν και τελειοποιούν).

Εργαστήριο 7: Αξιολόγηση

1. Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης.
2. Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.
3. Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος.
4. Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για την Γ τάξη (3 τμήματα) Στην Υποθεματική: «Ανθρώπινα δικαιώματα» / Τίτλος « Όλοι ίσοι – όλοι διαφορετικοί – πολίτες του κόσμου»

(θα γίνει προσαρμογή στο αντίστοιχο πρόγραμμα της **Ελευθερίας Αργυρού** από το αποθετήριο των Εργαστηρίων δεξιοτήτων του ΙΕΠ και θα συνδεθεί επίσης με τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό):

Ο σκοπός του προγράμματος είναι η επαφή των μαθητών με βασικές έννοιες που συνδυάζονται άμεσα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις οικουμενικές αξίες και ειδικότερα την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων στην κοινωνία. Οι μαθητές συζητούν για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το σεβασμό στο συνάνθρωπο, αλλά και το δικαίωμα όλων να έχουν ίσες ευκαιρίες. Στόχος του προγράμματος είναι η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, η ενίσχυση της ανεκτικότητας στο διαφορετικό και η ευαισθητοποίησή τους, μέσα από καλές πρακτικές και προσεγγίσεις, σε θέματα που αφορούν τα δύο φύλα και το ρόλο τους στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό γίγνεσθαι. Πιο ειδικά, οι μαθητές διακρίνουν το βιολογικό από το κοινωνικό φύλο και ενθαρρύνονται για τους παράγοντες που διαμορφώνουν το τελευταίο, ενώ εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές των γυναικών και των ανδρών και συνειδητοποιούν ότι η ισότιμη και από κοινού λήψη αποφάσεων συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των προσωπικοτήτων και στη δημοκρατική λειτουργία της κοινωνίας.

Το Πρόγραμμα θα συνδεθεί με το μάθημα της Ιστορίας, των Αρχαίων από Μετάφραση, της Λογοτεχνίας, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, της Πληροφορικής, των Μαθηματικών, των Καλλιτεχνικών, της Μουσικής, των Θρησκευτικών, των Αγγλικών, των Γερμανικών και των Γαλλικών.

Εργαστήριο 1: Γνωριμία με το πρόγραμμα και την ομάδα

- Καλωσόρισμα, αναγνώριση αναγκών, διατύπωση ερωτημάτων
- Παρουσίαση εργαστηρίου -στόχοι. Γνωριμία με το πρόγραμμα και τη δομή του προγράμματος
- Συμβόλαιο ομάδας- Κανόνες καλής λειτουργίας της ομάδας
- Αποφόρτιση -Ανατροφοδότηση

Εργαστήριο 2: Τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι οικουμενικές αξίες και οι θεμελιώδεις ελευθερίες του ανθρώπου

- Οι μαθητές ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και οικουμενικές αξίες αναφέροντας παραδείγματα
- Διατύπωση υποθέσεων και προβληματισμών
- Έρευνα διαδικτυακή για τις συνθήκες ζωής και την καταπάτηση δικαιωμάτων
- Αποφόρτιση- Ανατροφοδότηση

Περαιτέρω δραστηριότητες: Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν διαδικτυακή

έρευνα για τη συλλογή πληροφοριών για τη ζωή και το έργο του Mahatma Gandhi, της Eleanor Roosevelt, του Nelson Mandela

Εργαστήριο 3: Γυναίκα και επιστήμη

- Πρόκληση ενδιαφέροντος μέσα από εικόνες
- Διατύπωση υπόθεσης και προβληματισμός αν ο διαχωρισμός είναι ουσιαστικός ή προϊόν στερεότυπου
- Έρευνα για τη ζωή γυναικών επιστημόνων π.χ. Μαρί Κιουρί
- Αποφόρτιση- Ανατροφοδότηση

Περαιτέρω δραστηριότητες: Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και πραγματοποιούν έρευνα για την αναφορά και παρουσία γυναικών και ανδρών επιστημόνων στα σχολικά εγχειρίδια των Θετικών Επιστημών

Εργαστήριο 4: Ώλο και λήψη αποφάσεων (πολιτική)

- Έρευνα για την εκπροσώπηση γυναικών στη Βουλή
- Σύγκριση με άλλες χώρες
- Συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και συσχέτιση με τα χαρακτηριστικά των κοινωνιών που ανήκουν
- Αποφόρτιση- Ανατροφοδότηση

Περαιτέρω δραστηριότητες: Οι μαθητές πραγματοποιούν έρευνα για την πρόσβαση των γυναικών στην εκπαίδευση σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, οι μαθητές γράφουν μια παράγραφο για το τι θα μπορούσαν οι ίδιοι να αλλάξουν ξεκινώντας από το σχολείο τους (μαθητικές εκλογές). Συνέντευξη από γυναίκα που ασχολείται με τα κοινά (εκλεγμένη στο Δήμο, στην Περιφέρεια ή στη Βουλή).

Εργαστήριο 5 : Πολυπολιτισμικότητα και θέση της γυναίκας

- Αναζήτηση διαφορών τρόπου ζωής γυναικών από κοινωνία σε κοινωνία
- Δρώμενο για την θέση και το ρόλο της γυναίκας στην οικογένεια και στην εργασία ανάλογα με τον τόπο προέλευσης
- Συνθήκες που καθορίζουν τη θέση της γυναίκας
- Αποφόρτιση- Ανατροφοδότηση

Περαιτέρω δραστηριότητες: Επίσης, οι μαθητές γράφουν μια παράγραφο για το τι θα μπορούσαν οι ίδιοι να αλλάξουν ξεκινώντας από το σχολείο τους (αποδοχή και ενσωμάτωση των αλλοδαπών μαθητών μέσα από το παιχνίδι, τις εξωσχολικές δραστηριότητες).

Εργαστήριο 6 :Στερεότυπα - Θέματα μητρότητας και πατρότητας

- Αλλαγές στους ρόλους στις σύγχρονες κοινωνίες
- Δικαίωμα και προστασία στη μητρότητα
- Συνεντεύξεις γυναικών

Αποφόρτιση- Ανατροφοδότηση

Εργαστήριο 7:Βάζω στόχους και προχωρώ - Αξιολόγηση

- Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης .
- Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.
- Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος
- Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση
- Αποφόρτιση της ομάδας.

Για τη Α τάξη (4 τμήματα) Υποθεματική : Κλιματική αλλαγή-οικολογική συνείδηση.

Ο δικός μας τίτλος : « Οδός: πλανήτης γη ,το σπίτι μου »

Στόχοι: Να υιοθετήσουν, να υπερασπίζονται και να διαδίδουν πρακτικές που συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα και, κατ' επέκταση, του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών του.

ως προς τη
Θεματική Ενότητα

Να γνωρίσουν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα

Φροντίζω το
Περιβάλλον

06/02 - 31/03

δράσεων και να ενεργειών με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος.

Εργαστήριο 1: Διαστημόπλοιο Γη-Ταξίδι στο Γανυμήδη (Στόχος του εργαστηρίου: κατανόηση της σημασίας σωστής διαχείρισης των φυσικών πόρων του πλανήτη, βρίσκοντας κοινούς κανόνες ώστε να λυθεί το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής.)

1. Καλωσόρισμα. Παρουσίαση του προγράμματος.
2. Σενάριο: γινόμαστε πλήρωμα διαστημικής αποστολής - διαχείριση των περιορισμένων προμηθειών με δίκαιο τρόπο. Παιχνίδι, θεατρικό δρώμενο.
3. Συζήτηση του τρίπτυχου: α) Κανόνες, β) δικαιοσύνη, γ) καταγραφή προμηθειών. Προτάσεις, ιδέες, παρατηρήσεις. Καταγραφή αποτελεσμάτων.
4. Παρομοίωση του διαστημοπλοίου σαν τον πλανήτη γη. Τίθεται το ερώτημα της διαχείρισης των φυσικών πόρων του πλανήτη. Ιδέες, προτεινόμενες λύσεις. Καταγραφή των προτάσεων και συζήτηση.
5. Αφίσα -Ζωγραφική με το θέμα.
6. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 2: Το φαινόμενο του Θερμοκηπίου Α (Στόχος του εργαστηρίου: η κατανόηση της λειτουργίας του θερμοκηπίου και προβλήματα που δημιουργούμε με τις καταναλωτικές μας συνήθειες).

1. Παρουσίαση των φαινομένων του θερμοκηπίου. Συζήτηση, προβληματισμός.
2. Σενάριο και δραματοποίηση.
3. Οι επιπτώσεις στην αλλαγή του κλίματος και του περιβάλλοντος. Συζήτηση και προβολή σχετικού βίντεο.
4. Δημιουργία σχετικού κολάζ.
5. Δημιουργία σχετικού άρθρου.
6. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 3: Το φαινόμενο του Θερμοκηπίου Β (Στόχος του εργαστηρίου: η κατανόηση της λειτουργίας του θερμοκηπίου και προβλήματα που δημιουργούμε με τις καταναλωτικές μας συνήθειες.)

1. Ιδέες για την προστασία του πλανήτη μας. Καταγραφή.
  2. Γραφή μικρής έκθεσης με το ερώτημα: με ποιον τρόπο εγώ καταστρέφω τον πλανήτη και με ποιον τον προστατεύω?
  3. Δημιουργία κολάζ.
  4. Τραγούδι World in danger του Frankie Morland..
  5. Αποφόρτιση ομάδας.
- Σύνδεση με το μάθημα της μουσικής, της γεωγραφίας και των νεοελληνικών.

Εργαστήριο 4: Α) Ο δικός μας ραδιοηλεκτρονικός σταθμός (Στόχος του εργαστηρίου: οι μαθητές να ανακαλύψουν τρόπους συλλογής πληροφοριών σε θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (Α.Π.Ε.) και η προβολή αυτών στο ευρύ κοινό.)

1. Συζήτηση για τους τρόπους διαφήμισης και παρουσίασης των θεμάτων στη σημερινή εποχή.
2. Διαμοιρασμός των θεμάτων στις ομάδες. Γίνονται συντάκτες και διαλέγουν θέματα. (Ηλιακή, αιολική, υδροηλεκτρική ενέργεια, βιομάζα).
3. Συνάντηση με τον εκπαιδευτικό και παρουσίαση ιδεών, διανομή δουλειάς, χρονικό πλαίσιο για την ολοκλήρωση, διάρκεια βίντεο-ανάρτησης, διάρκεια άρθρου).
4. Αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο και τη βιβλιογραφία.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 5: Β) Ο δικός μας ραδιοηλεκτρονικός σταθμός (Στόχος του εργαστηρίου: οι μαθητές να ανακαλύψουν τρόπους συλλογής πληροφοριών σε θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (Α.Π.Ε.) και η προβολή αυτών στο ευρύ κοινό.)

1. Παρουσίαση της δουλειάς των « συντακτών ».
2. Καταγραφή μίας ραδιοφωνικής μετάδοσης και ένα βίντεο στο smartphone.
3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 6: Αποτελέσματα (Στόχος του εργαστηρίου: αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και τρόποι

διάχυσης στο σχολείο.)

1. Παρουσιάζονται στην τάξη τα αποτελέσματα των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν .
2. Από το ημερολόγιο οι ομάδες ανασύρουν το υλικό των εργαστηρίων και σχεδιάζουν την αξιοποίησή του. (διορθώνουν και τελειοποιούν).
3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 7

1. Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης .
2. Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.
3. Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος.
4. Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για τη Β τάξη (3 τμήματα) Υποθεματική: Κλιματική αλλαγή-φυσικές καταστροφές-πολιτική προστασία.

Ο δικός μας τίτλος : « Σώστε τον πλανήτη »

Στόχοι: Κατανόηση της κλιματικής αλλαγής, των αιτιών και των επιπτώσεών της. Ανάπτυξη θετικών στάσεων σε σχέση με συμπεριφορές που περιορίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Εργαστήριο 1: Ένας καυτός κόσμος (Στόχοι εργαστηρίου: αναγνώριση παραγόντων που συνδέονται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου.)

1. Δίδεται εισαγωγικό κείμενο σχετικά με την αύξηση της θερμοκρασίας της γης. Μελέτη.
  2. Δίδεται ερωτηματολόγιο. Απαντήσεις των μαθητών-καταγραφή των απαντήσεων. Συζήτηση των απαντήσεων στην ολομέλεια.
  3. Προβολή δύο βίντεο της NASA. (Θερμοκρασία και μεταβολή των πάγων στην Ανταρκτική).
  4. Αποφόρτιση της ομάδας.
- Σύνδεση με το μάθημα της γεωγραφίας.

Εργαστήριο 2: Ζητήματα κλιματικής αλλαγής (Στόχοι εργαστηρίου : η αντίληψη ζητημάτων δικαιοσύνης ανάμεσα στις χώρες.)

1. Δίδεται εισαγωγικό κείμενο .Μελέτη και σχολιασμός κειμένου και στο ερώτημα « έχουμε όλοι την ίδια ευθύνη».
2. Καταγραφή απαντήσεων και σχόλια σε μεγάλο χαρτόνι με μορφή κολάζ.
3. Παγκόσμιο παιχνίδι. Διερεύνηση του πλούτου - ενίσχυση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής και του πλούτου—κατανάλωση ορυκτών καυσίμων, εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.
4. Καταγραφή των συμπερασμάτων. Σχολιασμός.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 3: Επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (Στόχοι εργαστηρίου: ανάδειξη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.)

1. Διάκριση παραγόντων που επηρεάζουν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Δίδονται προτάσεις και οι μαθητές απαντούν.
2. Δίδονται δύο εισαγωγικά κείμενα και ερωτηματολόγια. Μελέτη.
3. Καταγραφή απαντήσεων και συγγραφή άρθρου.
4. Ζωγραφική με το σχετικό θέμα.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 4: Ένας κόσμος συνδεδεμένος (Στόχοι εργαστηρίου: αποδοχή ότι οι καθημερινές μας συνήθειες μπορούν να επηρεάσουν ανθρώπους σε άλλους τόπους.)

1. Η ιστορία της Νίκης και της κυρίας Catarina. Οι μαθητές γράφουν προτάσεις για τις δύο περιπτώσεις (μελέτη περίπτωσης).
2. Σύνθεση ιστοριών (με τη βοήθεια των παραπάνω προτάσεων).
3. Δραματοποίηση περιπτώσεων.
4. Συζήτηση - συμπεράσματα.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 5: Κατασκευή φυλλαδίου- Πώς μπορώ να περιορίσω την κλιματική αλλαγή (Στόχοι εργαστηρίου: οι μαθητές να υιοθετούν και να προτείνουν συμπεριφορές που περιορίζουν την κλιματική αλλαγή.)

1. Διερεύνηση στο διαδίκτυο σχετικά με τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής.
2. Πρόσκληση υπευθύνου περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της οικείας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης. Ενημέρωση-καταγραφή συμπερασμάτων.
3. Σύνθεση ενημερωτικού φυλλαδίου- άρθρου.
4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 6: Αποτελέσματα (Στόχοι του εργαστηρίου: αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και τρόποι διάχυσης στο σχολείο.)

1. Παρουσιάζονται στην τάξη τα **αποτελέσματα των εργασιών** που πραγματοποιήθηκαν με τη συνεργασία της βιολόγου, της φιλόλογου και του καθηγητή των καλλιτεχνικών.
2. Από το ημερολόγιο οι ομάδες ανασύρουν το υλικό των εργαστηρίων και σχεδιάζουν την αξιοποίησή του. (διορθώνουν και τελειοποιούν).

Εργαστήριο 7: Αξιολόγηση

1. Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης .
2. Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης.
3. Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος.
4. Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για τη Γ τάξη (3 τμήματα) Υποθεματική: Παγκόσμια & Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά / Τίτλος : «Το περιβάλλον της πόλης μας ως σημείο συνάντησης πολιτισμών»

(Επιλέγονται εργαστήρια από το Πρόγραμμα της κ.Χαίδως Νάτση "Ανακαλύπτοντας το παρελθόν, σχεδιάζοντας το μέλλον" από το αποθετήριο των Εργαστηρίων δεξιοτήτων του ΙΕΠ)

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε παίρνοντας υπόψη βασικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών αυτής της ηλικίας. Πρόκειται για μία περίοδο κατά την οποία οι έφηβοι μαθητές αναζητούν τη θέση τους στον κόσμο και τη δική τους ταυτότητα, ενώ συχνά αμφισβητούν τα έθιμα, τις παραδόσεις, τις συνήθειες, τις πεποιθήσεις και τις στάσεις, οι οποίες μεταλαμπαδεύτηκαν σε αυτούς κατά την παιδική ηλικία.

Παράλληλα είναι εξοικειωμένοι με κείμενα σε οθόνη, πολυτροπικά και πολυμεσικά, και έχουν αναπτύξει και αντίστοιχο ψηφιακό γραμματισμό.

Επίσης, πρόκειται για μια περίοδο κατά την οποία διαμορφώνονται οι αξίες τις οποίες επιλέγει να ενστερνιστεί, καθώς και αποφάσεις για το μέλλον του.

Για τους παραπάνω λόγους, επιλέγεται η προσέγγιση της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από μαθησιακά περιβάλλοντα που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Για παράδειγμα, προτείνεται η αξιοποίηση του διαδικτύου ως ένα ανοικτό, πολυδιάστατο και αυθεντικό περιβάλλον μάθησης, το οποίο οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν για τη στοχευμένη άντληση και επεξεργασία πληροφοριών, καθώς και για τη συμπαραγωγή ενός πολυτροπικού κειμένου και παρουσίασή του με τη βοήθεια λογισμικού παρουσιάσεων και άλλων εφαρμογών που θα επιλέξουν οι ίδιοι.

Παράλληλα τα εργαστήρια στοχεύουν να αναπτύξουν οι μαθητές δεξιότητες χρήσιμες για το μέλλον τους, όπως ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες επιχειρηματικότητας οι οποίες θα τους βοηθήσουν και στον επαγγελματικό προσανατολισμό.

Θα γίνει σύνδεση με το ΠΣ των μαθημάτων της Ιστορίας , της Λογοτεχνίας, της Πληροφορικής, των Καλλιτεχνικών, της Τεχνολογίας.

Εργαστήριο 1 «Ανακαλύπτοντας την πολυμορφία της πολιτιστικής κληρονομιάς»

Δραστηριότητα 1: Καταιγισμός ιδεών - δημιουργία συννεφώλεξου

Δραστηριότητα 2: Βλέπω-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι

Εργαστήριο 2 : «Κατανοώντας την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά»

Δραστηριότητα: Ταξιδεύοντας στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά(Σύμβαση για την Παγκόσμια Κληρονομιά και επισκέπτονται την ιστοσελίδα της UNESCO)

Επιλογή μνημείου στη γειτονιά μας

Εργαστήριο 3 : «Ανακαλύπτουμε την τοπική πολιτιστική κληρονομιά - Επίσκεψη στην Άνω Πόλη »

- Δραστηριότητα : Επίσκεψη στην Α. Πόλη και ξενάγηση των μαθητών/τριών από συμμαθητές/τριές τους.

Σκοπός της επίσκεψης να ανακαλύψουν μνημεία συνδεδεμένα με σημαντικά στάδια της ανθρώπινης ιστορίας και για το λόγο αυτό έχουν εξέχουσα οικουμενική αξία και αποτελούν τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

- Λήψη φωτογραφιών από τους μαθητές/τριες
- Ερωτήσεις μαθητών/τριών-Συζήτηση
- Αναστοχασμός-συμπλήρωση ημερολογίου

Εργαστήριο 4: «Ανακαλύπτουμε την τοπική πολιτιστική κληρονομιά - Επίσκεψη στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης »

Δραστηριότητα : Επίσκεψη στο ιστορικό κέντρο και ξενάγηση των μαθητών/τριών. Επιλογή μνημείου ή αξιοθέατου - μάρτυρα πολιτισμικής παράδοσης ή ενός πολιτισμού που ζει ακόμη ή έχει εξαφανιστεί.

Σκοπός της επίσκεψης, μεταξύ άλλων, είναι να κατανοήσουν οι μαθητές πώς μπορεί ένα μνημείο να διασωθεί, να αναδειχθεί και να αξιοποιηθεί από τις τοπικές αρχές.

- Λήψη φωτογραφιών από τους μαθητές/τριες
- Ερωτήσεις μαθητών/τριών-Συζήτηση
- Αναστοχασμός-συμπλήρωση ημερολογίου

Εργαστήριο 5: « Πρωθύντας την τοπική πολιτιστική κληρονομιά - Αναλαμβάνω δράση »

Δραστηριότητα στο Εργαστήριο Πληροφορικής: Συζητώντας για την Πολιτιστική Κληρονομιά

- 1.Προετοιμασία επικοινωνιακού υλικού (με επιμέρους ομάδες για τη δημιουργία αφίσας & πρόσκλησης, βίντεο, κ.ά.)
2. Ενημέρωση κοινωνικών δικτύων και μέσων ενημέρωσης
3. Προετοιμασία υλικού για την παρουσίαση στην εκδήλωση
4. Οργάνωση της εκδήλωσης

Εργαστήριο 6: « Μπροστά στο μέλλον»

Δραστηριότητες

Συμπλήρωση ερωτηματολογίου - αναστοχασμός για τα εργαστήρια που πήραν μέρος - δεξιότητες που ήταν απαραίτητες - δεξιότητες που απαιτούνται για το μέλλον.

Εργαστήριο 7: «Αξιολόγηση»

Δραστηριότητες:

- Διανομή ψηφιακών Φύλλων αυτοαξιολόγησης για το μαθητή, καθώς και ετεροαξιολόγησης.
- Αξιοποίηση του portfolio.
- Επισήμανση θετικών στοιχείων των μελών-Εστίαση στο θετικό- αναγνώριση-ενδυνάμωση.

ως προς τη
Θεματική Ενότητα

Για την Α' τάξη (4 τμήματα) Υποθεματική: Οικονομία και ηθική.

Ο δικός μας τίτλος : « Πόσο δίκαιη είναι η σοκολάτα σου; »

Στόχοι :α)Κατανόηση των επιπτώσεων ζητημάτων όπως το εμπόριο, η παραγωγή, η διανομή και η

**Δημιουργώ και Καινοτομώ-
Δημιουργική Σκέψη και Πρωτοβουλία**

**03/04 - τέλος
διδασκτικού έτους**

κατανάλωση τροφίμων στην κοινωνική και περιβαλλοντική ζωή του πλανήτη. β) Ανάπτυξη αξιών ,στάσεων και ικανοτήτων ώστε να επιτευχθεί η διαμόρφωση προσωπικής άποψης για τα γεγονότα γύρω τους. γ) Αναγνώριση των επιλογών τους και η συμμετοχή τους ενεργητικά στην επίλυση κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων που θέτουν εμπόδια στη βιωσιμότητα του πλανήτη μας. δ) Εντοπισμός των διαδικασιών του Παγκόσμιου Εμπορίου και γνωριμία με εναλλακτικές μεθόδους του Δίκαιου Εμπορίου. ε) Αναγνώριση της καταναλωτικής τους δύναμης και πώς αυτή μπορεί να συνεισφέρει στη βιώσιμη ανάπτυξη , ακολουθώντας πρακτικές και αρχές του Δίκαιου Εμπορίου.

Εργαστήριο 1: Από πού είσαι σοκολάτα; (Στόχοι εργαστηρίου: ανάπτυξη υπευθυνότητας για την ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου και εξάσκηση στην αναλυτική και κριτική σκέψη.)

1. Το εργαστήριο ξεκινά με ένα παιχνίδι για την σύνδεση της ομάδας «σπάσιμο πάγου».
2. Συνεχίζει με συνεργατική δραστηριότητα ανάγνωσης στατιστικών σχεδιαγραμμάτων και διεξαγωγή συμπερασμάτων για τις χώρες παραγωγής και κατανάλωσης της σοκολάτας.
3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 2: «Η αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης μιας σοκολάτας μας ενώνει» (Στόχοι του εργαστηρίου: ανάπτυξη πολιτεότητας συνεργαζόμενα μεταξύ τους για την ολοκλήρωση ενός κοινού έργου, ανάπτυξη προσαρμοστικότητας γνώσεως και κριτικής κατανόησης του κόσμου.)

Το εργαστήριο χωρίζεται σε δύο μέρη:

στο • 1ο μέρος τα παιδιά δημιουργώντας ιστοριογραμμή με φωτογραφίες γνωρίζουν την αλυσίδα παραγωγής και κατανάλωσης μιας σοκολάτας.

• Στο 2ο μέρος με παιχνίδι προσομοίωσης αντιλαμβάνονται πως το παγκόσμιο εμπόριο και ειδικότερα το εμπόριο της σοκολάτας μας ενώνει.

3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 3: «Πόσο αξίζει ο κόπος τους;» (Στόχοι του εργαστηρίου: ανάπτυξη γνώσης και κριτικής κατανόησης του κόσμου, ανάπτυξη ενσυναίσθησης εκφράζοντας σκέψεις ,αγωνίες, προβλήματα των μικρών καλλιεργητών σε απομακρυσμένα μέρη της γης.)

1. Τα παιδιά συνεργαζόμενα κατανέμουν τα έσοδα από την πώληση μιας σοκολάτας σε όσους συμμετέχουν στην παραγωγή της, αιτιολογούν και συγκρίνουν τις επιλογές τους

2. Παρακολουθούν βίντεο, και συγκρίνουν τη δική τους πρόταση με ότι συμβαίνει συχνά στην πραγματικότητα

3. Συζητούν στην ολομέλεια και αξιολογούν την πραγματικότητα με όρους δικαιοσύνης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 4: «Γνωρίζω το Δίκαιο Εμπόριο» (Στόχοι του εργαστηρίου: ανάπτυξη αυτόνομης μάθησης - γνώσεως για το Δίκαιο Εμπόριο και ανάπτυξη της δεξιάτητας της πολιτεότητας εκφράζοντας απόψεις για τη βελτίωση της ζωής στις αναπτυσσόμενες χώρες.)

1. Αξιοποιείται η μέθοδος «Παζλ» (jigsaw) ώστε τα παιδιά να γνωρίσουν το θέμα του Δίκαιου Εμπορίου.

2. Παρακολουθούν βίντεο για να συγκρίνουν όσα έμαθαν με όσα παρουσιάζονται στο βίντεο, και συζητούν τρόπους βελτίωσης της ζωής στις αναπτυσσόμενες χώρες.

3. Αποφόρτιση της ομάδας .

Εργαστήριο 5: «Δίκαιο Εμπόριο και 17 Παγκόσμιοι στόχοι» (Στόχοι του εργαστηρίου: η αξιολόγηση του αντίκτυπου του Παγκόσμιου Εμπορίου στην ανθρώπινη ζωή και το φυσικό περιβάλλον καθώς και δυνατή βελτίωση αυτών των προβλημάτων.)

1. Εφαρμόζεται ιδεοκαταιγισμός με θέμα: τα σημαντικότερα προβλήματα του πλανήτη.

2. Προβάλλεται βίντεο για τους 17 Παγκόσμιους Στόχους .

3. Συνεργατικά ανακαλύπτουν τη σχέση των 17 Παγκόσμιων Στόχων με το Δίκαιο Εμπόριο και το Παγκόσμιο-Κοινό Εμπόριο.

4. Παίρνουν συνέντευξη από ειδικό προσκεκλημένο για το θέμα.

5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 6: « Η δύναμη του καταναλωτή»

(Στόχος του εργαστηρίου: ανάπτυξη της κριτικής και αναλυτικής σκέψης σχετικά με τη φράση «η δύναμη του καταναλωτή» και αξιολόγηση των επιπτώσεων διαφορετικών καταναλωτικών επιλογών.)

1. Τα παιδιά διεξάγουν μικρή έρευνα σχετικά με τις καταναλωτικές τους συνήθειες.
2. συζητούν στην ολομέλεια ή στις ομάδες τους τη φράση «Η δύναμη του καταναλωτή».
3. δημιουργούν αφίσες με θέμα το Δίκαιο Εμπόριο και τη δύναμη του καταναλωτή.
- 4.Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 7: «Βάζω στόχους και προχωρώ -Αξιολόγηση» (Στόχος του εργαστηρίου: αναστοχασμός των αξιών και των πεποιθήσεών τους σχετικά με όσα έκαναν στο πρόγραμμα.)

- 1.Σε φύλλο εργασίας καταγράφουν τι έμαθαν για το Δίκαιο Εμπόριο.
2. Συζητούν για τη μελλοντική ανάληψη δράσεων.
3. Αξιολογούν το πρόγραμμα αλλά και αυτό-αξιολογούνται.
- 4.Αποφόρτιση της ομάδας.

Για την Β τάξη (3 τμήματα) Στην Υποθεματική: Οικονομικός γραμματισμός.

Ο δικός μας τίτλος : « Τα σχολικά βιβλία σε τροχιά κυκλικής οικονομίας »

Στόχοι : εισαγωγή των παιδιών στις έννοιες της γραμμικής και κυκλικής οικονομίας μέσα από ενεργητικές και συνεργατικές διαδικασίες μάθησης.

Επιμέρους στόχοι : η κατανόηση των επιπτώσεων της χρήσης των σχολικών βιβλίων σε οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Εργαστήριο 1:Γραμμική και κυκλική οικονομία (Στόχοι εργαστηρίου : γνωριμία και σύγκριση του γραμμικού με το κυκλικό μοντέλο οικονομίας.)

1. Παιχνίδι: Στάσου όρθιος αν...
2. Μοντέλο γραμμικής οικονομίας: επιπτώσεις.
3. Μοντέλο κυκλικής οικονομίας: επιπτώσεις.
4. Αναζήτηση εφαρμογών κυκλικής οικονομίας.
5. Επέκταση: Συνέντευξη σε άτομα που εφαρμόζουν κυκλική οικονομία.
6. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 2: Γνωρίζουμε το παρόν-Φανταζόμαστε το μέλλον (Στόχοι του εργαστηρίου:

Προσδιορισμός προβλήματος από την καθημερινότητα του μαθητή. : κατανόηση διαφορετικών απόψεων για το ίδιο θέμα , αξιολόγηση του αντίκτυπου των σύγχρονων επιλογών της χρήσης των σχολικών βιβλίων στο φυσικό περιβάλλον, την κοινωνία και τη οικονομία, καθώς και αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων διαφορετικών επιλογών .)

1. Παιχνίδι: Διάλεξε μεριά.
2. Συνεργατική εργασία: οι επιπτώσεις των επιλογών μας σήμερα (Φύλλο εργασίας).
3. Δημιουργία νοητικού χάρτη στην ολομέλεια με θέμα οι επιπτώσεις πιθανών μελλοντικών επιλογών.
4. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 3:Λάβετε θέσεις:προετοιμασία για δράση (Στόχοι του εργαστηρίου: ανάπτυξη

γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων δημιουργώντας ερωτήσεις ώστε κατανοούν τις θέσεις των άλλων για ένα συγκεκριμένο θέμα.)

1. Ορίζουν τις ομάδες των εμπλεκομένων σχετικά με το θέμα των σχολικών βιβλίων.
2. Προετοιμάζονται και οργανώνονται για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων με άτομα που ανήκουν στις ομάδες εμπλεκομένων.
3. Ετερο-αξιολογούν τις ερωτήσεις που θα χρησιμοποιηθούν στις συνεντεύξεις.
- 4.Αποφόρτιση ομάδας.

Εργαστήριο 4:Έτοιμοι: «τι μάθαμε και με τι θα ασχοληθούμε» (Στόχοι εργαστηρίου : σύγκριση

πληροφοριών και καθορισμός κριτηρίων ώστε να προβούν σε αξιολογικές κρίσεις.)

1. Αφού έχουν πάρει τις συνεντεύξεις ανταλλάσσουν και συγκρίνουν πληροφορίες με τις άλλες ομάδες
2. Δημιουργούν μια φανταστική προσωπικότητα
3. Επιλέγουν το πρόβλημα με το οποίο θα ασχοληθούν.
4. Δημιουργούν το σχεδιαστικό ερώτημα και ορίζουν τα κριτήρια για την επιλογή των λύσεών του.
5. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 5: Πάμε: «γεννάμε ιδέες» (Στόχοι εργαστηρίου : η φαντασία και η εύρεση καινοτόμων λύσεων σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα.)

1. Τα παιδιά στις ομάδες τους εφαρμόζουν διάφορες τεχνικές παραγωγής νέων ιδεών.
2. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 6: «Η ώρα των επιλογών» (Στόχοι εργαστηρίου : Η χρησιμοποίηση κριτηρίων για να προβούν σε κρίσεις επιλογής και ανάπτυξη ανθεκτικότητας.)

1. Τα παιδιά εφαρμόζοντας την τεχνική «Διάλεξε κουτί» επιλέγουν την ιδέα / πρότασή τους.
2. Ετερο-αξιολογούν τις ιδέες των άλλων ομάδων με θετικό επικοινωνιακό τρόπο.
3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Εργαστήριο 7: Ξύπια παρακαλώ: «Παρουσιάστε» (Στόχοι εργαστηρίου : ετοιμασία της παρουσίασής τους και έκθεση των απόψεών τους για τη χρήση των σχολικών βιβλίων.)

1. Δημιουργούν την παρουσίαση της πρότασής τους για ευρύ κοινό χρησιμοποιώντας λίστα ελέγχου με στόχο τον έλεγχο και την αυτόαξιολόγησή τους.
2. Τελειώνοντας το πρόγραμμα επικοινωνούν με ευφάνταστο τρόπο τις απόψεις τους για ένα μέλλον βασισμένο στο μοντέλο της κυκλικής οικονομίας.
3. Αποφόρτιση της ομάδας.

Για την Γ τάξη (3 τμήματα) Στην Υποθεματική: Αγωγή Σταδιοδρομίας- Γνωριμία με τα επαγγέλματα. / Τίτλος : «Ψάχνοντας αυτό που μου ταιριάζει!»

(Θα αξιοποιηθούν προτεινόμενες δραστηριότητες από το Πρόγραμμα της κ. Καρολίδου Σωτηρίας «Αναμένο»-ντας τη βοήθεια των Ειδικών» από το αποθετήριο των Εργαστηρίων δεξιοτήτων του ΙΕΠ)

Ο σκοπός του προγράμματος είναι :

Η γνωριμία με τα επαγγέλματα που θα βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες να δημιουργήσουν το περίγραμμα συγκεκριμένων επαγγελματιών [συνθήκες εργασίας, αγορά εργασίας, σπουδές, ικανότητες, δεξιότητες, επαγγελματικά δικαιώματα] και να καινοτομήσουν δίνοντας νέες/σύγχρονες προοπτικές στα επαγγέλματα αυτά, με την ανάπτυξη νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων. Η δημιουργική σκέψη, η οργανωτική ικανότητα και ο προγραμματισμός, μέσα από δημιουργικές διαδικασίες, θα κάνουν τους/τις μαθητές/τριες κοινωνούς επαγγελματιών του μέλλοντος, αναπτύσσοντας το στοιχείο της κοινωνικής ευθύνης και αποσαφηνίζοντας το περιεχόμενο πτυχών της προσωπικότητάς τους.

Η γνωριμία με τα επαγγέλματα θα συμβάλει ενεργά στη λήψη απόφασης και στη δημιουργία επαγγελματικής ταυτότητας. Θα γίνει προσπάθεια σύνδεσης - επέκτασης με το ΠΣ των μαθημάτων της Λογοτεχνίας, των Αγγλικών, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, της Πληροφορικής, των Καλλιτεχνικών, της Μουσικής, των Μαθηματικών, της Φυσικής, της Βιολογίας και της Χημείας.

Εργαστήριο 1: Γνωριμία με το πρόγραμμα και την ομάδα

- Καλωσόρισμα, αναγνώριση αναγκών, διατύπωση ερωτημάτων
- Παρουσίαση εργαστηρίου -στόχοι. Γνωριμία με το πρόγραμμα και τη δομή του προγράμματος
- Αποφόρτιση -Ανατροφοδότηση

Εργαστήριο 2: Όροι καλής λειτουργίας της ομάδας. Προσδοκίες και ανησυχίες

	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβόλαιο ομάδας- Κανόνες καλής λειτουργίας της ομάδας • Προσδοκίες και ανησυχίες για το πρόγραμμα. Τι φέρνει ο /η καθένας /μία στην ομάδα (ταλέντα ,αξίες, γνώσεις) • Δουλειά σε ομάδες - Προτάσεις για δράσεις - Επιλογή επαγγελματών Αποφόρτιση-Ανατροφοδότηση <p>Εργαστήριο 3 : «Σκάλισε την είδηση» Επάγγελμα : Δημοσιογράφος</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνάντηση-συνέντευξη με δημοσιογράφο • Ερωτήσεις μαθητών -Συζήτηση • Φύλλο εργασίας: περίγραμμα επαγγέλματος -Εννοιολογικός Χάρτη Αναστοχασμός - Συμπλήρωση ημερολογίου <p>Εργαστήριο 4:«Όλα αναβοσβήνουν» Επάγγελμα : Ηλεκτρολόγος Συνάντηση-συνέντευξη με ηλεκτρολόγο</p> <ul style="list-style-type: none"> • ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επαγγέλματος του ηλεκτρολόγου • η Δραστηριότητα του «σπάγκου» -Φύλλο εργασίας: περίγραμμα επαγγέλματος • Αναστοχασμός - Συμπλήρωση ημερολογίου <p>Εργαστήριο 5 «Άντε τώρα να βρεις το δίκιο σου.....» Επάγγελμα : Δικηγόρος</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνάντηση-συνέντευξη με δικηγόρο • -«Ψάχνοντας αυτό που μου ταιριάζει» • -Παιχνίδι ρόλων: Ανάλυση ρόλων/σκηνοθεσία και παρουσίαση • Αναστοχασμός - Συμπλήρωση ημερολογίου <p>Εργαστήριο 6 : « Γιατρός της ...όρεξής μας Επάγγελμα : Σεφ »</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνάντηση - συνέντευξη με σεφ • Τί σημαίνει για εμένα... -Μελέτη Περίπτωσης • Αναστοχασμός - Συμπλήρωση ημερολογίου <p>Εργαστήριο 7: Αξιολόγηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δίδεται φύλλο αυτοαξιολόγησης . • Δίδεται φύλλο ετεροαξιολόγησης. • Δίδεται φύλλο αξιολόγησης του προγράμματος. • Γίνεται συζήτηση, αναστοχασμός, αποτίμηση. • Αποφόρτιση της ομάδας.
<p>Αναμενόμενο όφελος ως προς το σχολικό κλίμα</p>	<p>Καλλιέργεια σχολικού κλίματος με κύρια χαρακτηριστικά τη συνεργασία, την αλληλεγγύη και την αποδοχή της προσωπικότητας του άλλου .</p>
<p>Ειδικότερα οφέλη</p>	<p>Στα ειδικότερα οφέλη της εφαρμογής και υλοποίησης των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων συγκαταλέγεται το μεγάλο εύρος δεξιοτήτων (νου, μάθησης, ζωής, κοινωνικών, συναισθηματικών, τεχνολογίας) που καλλιεργούνται και διατρέχουν όλους τους θεματικούς κύκλους, με αποτέλεσμα σταδιακά η μάθηση να εκπορεύεται αλλά και να βασίζεται αποκλειστικά στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των ίδιων των μαθητών.</p>
<p>Αναμενόμενο αντίκτυπο για την ανάπτυξη της σχολικής κοινότητας</p>	<p>Για τη σχολική κοινότητα το όφελος θα είναι πολλαπλάσιο, καθώς θα εμπλουτιστεί το ψηφιακό αποθετήριο από τις δράσεις που θα κοινοποιηθούν στην εκπαιδευτική κοινότητα. Η συνεργασία, η δημιουργικότητα, η κριτική σκέψη και η επικοινωνία, που αποτελούν βασικούς πυλώνες του προγράμματος, θα αποτελέσουν σημαντικούς άξονες αναφοράς μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας οδηγώντας σε ενδιαφέροντα εκπαιδευτικά αποτελέσματα-προϊόντα συλλογικής προσπάθειας.</p>
<p>Αντίκτυπο στην τοπική κοινότητα</p>	<p>Από τη διάχυση των αποτελεσμάτων των επιμέρους δράσεων ανά θεματικό κύκλο, θα υπάρξει συνολική ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας για ζητήματα που αφορούν το σύνολο της κοινωνίας, ελπίζοντας ότι η ενημέρωση θα λειτουργήσει ενισχυτικά στην ανάληψη ατομικής ευθύνης αλλά και πρωτοβουλιών για τη βελτίωση των θεμάτων που η Σχολική Μονάδα θα επεξεργαστεί στη</p>

	διάρκεια της σχολικής χρονιάς.
Προσαρμογές για τη συμμετοχή και την ένταξη όλων των μαθητών	Οι προσαρμογές που θα βοηθήσουν στη συμμετοχή και ένταξη όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων, αφορούν κυρίως τη διδακτική προσέγγιση. Θα αξιοποιηθεί ένα πλήθος στρατηγικών διδασκαλίας, που αξιοποιώντας εποπτικό και ψηφιακό υλικό, βιωματικές δράσεις, τέχνες, παιχνίδια ρόλων, θα επιδιώξει να συμπεριλάβει όλους τους μαθητές, συνεκτιμώντας τον ρυθμό και το προφίλ μάθησης του καθενός.
Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το σχέδιο δράσης	Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου, Υπεύθυνους Σχολικών Δραστηριοτήτων, το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, όμορες σχολικές κοινότητες, Εκπροσώπους του Δήμου (Αντιδημαρχία Πρασίνου), ΚΠΤΕ, Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας ΠΥΞΙΔΑ (Δήμου Νεάπολης-Συκεών), Οργανισμός «Το Χαμόγελο του Παιδιού», Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού Νοσοκομείων, Συμβουλευτικός Σταθμός Δήμου Νεάπολης Συκεών, ΚΕΔΑΣΥ με υπεύθυνους επαγγελματικού προσανατολισμού, εκπροσώπους επιστημονικών φορέων, την Αστυνομική Διεύθυνση Τροχαίας Θεσσαλονίκης, επιστημονικούς και επαγγελματικούς συλλόγους, εμπειρογνώμονες σε θέματα ενδιαφέροντος, εκπροσώπους και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, συγγραφικές ομάδες του εκπαιδευτικού υλικού του
Τελικά προϊόντα (ενδεικτικά) των εργαστηρίων που θα υλοποιηθούν	<ul style="list-style-type: none"> • Ατομικό portfolio για κάθε μαθητή/τρια • Άρθρο/α για την ιστοσελίδα του σχολείου • Φωτογραφίες των δραστηριοτήτων <ul style="list-style-type: none"> • Κολάζ - Padlet • Οδηγός επαγγελματών (θα παραχθεί στην θεματική του ΣΕΠ) • Ενημερωτικά φυλλάδια • Αφίσες(έντυπες & ψηφιακές) • Ημερολόγιο
Δράσεις ενημέρωσης, δημοσιοποίησης και διάχυσης των αποτελεσμάτων και τελική παρουσίαση της δράσης των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων	Υλοποίηση ενδοσχολικών δράσεων, επιμορφώσεων, κ.λπ. Ενεργή συμμετοχή όλων των μελών και των εμπλεκόμενων της Σχολικής κοινότητας σε συνεργασία με τους ανωτέρω. Προγραμματισμός εκδηλώσεων ενημέρωσης της σχολικής και τοπικής κοινότητας. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων και διάχυσή τους (εκθέσεις, παρουσιάσεις), συζητήσεις των μαθητών/μαθητριών, των εκπαιδευτικών και των γονέων με φορείς, μέλη της ευρύτερης κοινότητας του σχολείου για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και την ενεργό σύνδεση του σχολείου με την ευρύτερη κοινότητα (καλλιτεχνικές δραστηριότητες με φυσικά υλικά, μορφές παραστατικών τεχνών όσο και εργαλεία της Πληροφορικής) και την αξιοποίηση δραστηριοτήτων αισθητικής αγωγής (εικαστικά, μουσική).
Εκπαιδευτικό υλικό και εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν εκτός της Πλατφόρμας των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων του ΙΕΠ.	Από το ψηφιακό αποθετήριο Φωτόδενδρο, από το βιβλίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού της Γ τάξης «Ετοιμάζομαι για τη ζωή» (ΟΕΔΒ 2002), από το βιβλίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού της Γ τάξης «Σχεδιάζοντας το Επαγγελματικό μου μέλλον» (ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ 2012), από το Πρόγραμμα του Εθνικού Θεματικού Δικτύου Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης «Βιώσιμη πόλη : Η πόλη ως εκπαίδευση για την αειφορία» του ΚΠΤΕ Ελευθερίου Κορδελιού& Βερτίσκου

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ - ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Τελική αξιολόγηση της υλοποίησης των τεσσάρων Θεματικών Ενοτήτων

Κείμενο 100 λέξεων (με βάση την αξιολόγηση και τον αναστοχασμό) στην μορφή λίστας για κάθε Θεματική Ενότητα

 <p>Ζω καλύτερα- Ευ ζην</p>	 <p>Φροντίζω το Περιβάλλον</p>	 <p>Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ- Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη</p>	 <p>Δημιουργώ και Καινοτομώ- Δημιουργική Σκέψη και Πρωτοβουλία</p>
<p>1. ΥΓΕΙΑ: Διατροφή - Αυτομέριμα, Οδική Ασφάλεια</p>	<p>1. Οικολογία - Παγκόσμια και τοπική Φυσική κληρονομιά</p>	<p>1. Ανθρώπινα δικαιώματα</p>	<p>1. Οικονομία και ηθική</p>
<p>2. Ψυχική και Συναισθηματική Υγεία - Πρόληψη</p>	<p>2. Κλιματική αλλαγή - Φυσικές Καταστροφές, Πολιτική προστασία</p>	<p>2. Εθελοντισμός διαμεσολάβηση</p>	<p>2. Οικονομικός γραμματισμός</p>
<p>3. Γνωρίζω το σώμα μου - Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση</p>	<p>3. Παγκόσμια και τοπική Πολιτιστική κληρονομιά</p>	<p>3. Συμπερίληψη: Αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα</p>	<p>3. Επιχειρηματικότητα- Αγωγή Σταδιοδρομίας- Γνωριμία με επαγγέλματα</p>
<p>Στα πλαίσια του θεματικού κύκλου « Ζω καλύτερα - Ευ ζην » , η Α' τάξη ακολούθησε το θέμα της Οδικής Ασφάλειας. Ενημερώθηκαν από αξιωματικό της Τροχαίας και με σειρά δράσεων έμαθαν για την ενσυνείδητη οδική συμπεριφορά και την υπεύθυνη χρήση του οδικού δικτύου.</p> <p>Η Β' τάξη ακολούθησε το θέμα της Σεξουαλικής αγωγής. Μέσα από μια σειρά δράσεων ευαισθητοποιήθηκαν, συζήτησαν τους προβληματισμούς των εφήβων σχετικά με τον έρωτα σε αυτή την ηλικία και παράλληλα ανέδειξαν την προσέγγιση του έρωτα μέσα από την τέχνη.</p> <p>Η Γ' τάξη ακολούθησε πρόγραμμα ανοίγματος</p>	<p>Στα πλαίσια του θεματικού κύκλου «Φροντίζω το Περιβάλλον» , της Α' τάξης επιλέχθηκε η Κλιματική αλλαγή- Οικολογική συνείδηση. Οι δράσεις ανέδειξαν πρακτικές που συμβάλλουν στον περιορισμό των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα και του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής και γενικότερα δράσεις και ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος.</p> <p>Για την Β' τάξη επιλέχθηκε η Κλιματική αλλαγή- φυσικές καταστροφές-πολιτική προστασία. Οι δράσεις ανέδειξαν την κατανόηση της κλιματικής αλλαγής , των αιτιών και των</p>	<p>Στα πλαίσια του θεματικού κύκλου «Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ- Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη» της Α' τάξης επιλέχθηκαν τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με έμφαση στα δικαιώματα του παιδιού όπου συζητήθηκαν & καταγράφηκαν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα του παιδιού, εντυπώσεις, συναισθήματα, η εκμετάλλευση και η κακοποίηση του παιδιού, τρόποι αντιμετώπισης- βοήθειας, ΜΚΟ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.</p> <p>Για την Β' τάξη επιλέχθηκε ο Εθελοντισμός- Διαμεσολάβηση και τα Ανθρώπινα</p>	<p>Στα πλαίσια του θεματικού κύκλου « Δημιουργώ και καινοτομώ- Δημιουργική σκέψη και πρωτοβουλία » ,η Α' τάξη ακολούθησε το θέμα της Οικονομίας και ηθικής. Μέσα από μία σειρά δράσεων διαμόρφωσαν προσωπική άποψη για τα γεγονότα γύρω τους όπως οι επιπτώσεις ζητημάτων του εμπορίου , της παραγωγής, της διανομής και κατανάλωσης τροφίμων στην κοινωνική και περιβαλλοντική ζωή του πλανήτη.</p> <p>Η Β' τάξη ακολούθησε το θέμα του Οικονομικού Γραμματισμού. Μέσα από ενεργητικές και συνεργατικές διαδικασίες μάθησης κατανόησαν την έννοια της γραμμικής και κυκλικής οικονομίας.</p> <p>Η Γ' τάξη στα πλαίσια του θέματος Αγωγή Σταδιοδρομίας- Γνωριμία με επαγγέλματα</p>

στην κοινότητα, και συνεργασίας με φορείς και επαγγελματίες Υγείας. Οι μαθητές/τριες ενημερώθηκαν για θέματα σεξουαλικής αγωγής από ειδικούς: για το αναπαραγωγικό σύστημα, τη σύλληψη και την αντισύλληψη, τα ΣΜΝ και το Aids, την προφύλαξη και την προστασία τους από αυτά όσο και από μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, συζήτησαν και προβληματίστηκαν για τις ψυχολογικές αλλαγές στην εφηβεία, το ρόλο των σχέσεων σε αυτήν την ηλικία και διερεύνησαν παράγοντες χτισίματος υγιών σχέσεων.

επιπτώσεων της και την ανάπτυξη θετικών στάσεων σε σχέση με συμπεριφορές που περιορίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η Γ' τάξη ακολούθησε το θέμα της Παγκόσμιας και Τοπικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Μέσα από τα εργαστήρια οι μαθητές κατανόησαν τις έννοιες και τη σημασία της Παγκόσμιας και της Τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς, διερεύνησαν τα κριτήρια βάση των οποίων ένα μνημείο εντάσσεται στα προστατευόμενα από την UNESCO μνημεία και παρουσίασαν αντίστοιχα μνημεία. Ακόμη, υιοθέτησαν και ανέδειξαν αξιοθέατα (κτίρια) του ιστορικού εμπορικού κέντρου της πόλης τους που θεωρούν ότι θα άξιζαν μίας αντίστοιχης προστασίας.

Δικαιώματα ώστε οι μαθητές/τριες να αναγνωρίσουν τη σημασία της ατομικής υπεύθυνης συμπεριφοράς και της ανάληψης δράσης στο πλαίσιο της ενεργού πολιτεϊότητας, να γνωρίσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, και να εξοικειωθούν με σημαντικές αξίες όπως δημοκρατία, ελευθερία, πολιτικός βίος, αλληλεγγύη, ανεξίθρησκεία. Η Γ' τάξη επέλεξε να ασχοληθεί με τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων. Οι μαθητές/τριες συζήτησαν για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το σεβασμό στο συνάνθρωπο, αλλά και το δικαίωμα όλων να έχουν ίσες ευκαιρίες. Ασχολήθηκαν με θέματα που αφορούν τα δύο φύλα και το ρόλο τους στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό γίγνεσθαι. Οι μαθητές/τριες παρουσίασαν γυναίκες που διακρίθηκαν στις επιστήμες και διερεύνησαν την παρουσία της γυναίκας τόσο σε θέσεις ευθύνης, όσο και στην πολιτική ζωή της χώρας. Για το σκοπό αυτό συνέταξαν ομαδοσυνεργατικά, ερωτηματολόγια και

ακολούθησε πρόγραμμα ανοίγματος στην κοινότητα και συνεργασίας με φορείς και επαγγελματίες, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν κατά τη διάρκεια των διάφορων βιωματικών δράσεων ή επισκέψεων αρκετά επαγγέλματα στα πλαίσια του επαγγελματικού τους προσανατολισμού.

Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς, αφού δημιούργησαν ερωτηματολόγια, με τη χρήση ημι-δομημένων συνεντεύξεων και έγκαιρων πηγών εκπαιδευτικής - επαγγελματικής ενημέρωσης (ΕΟΠΠΕΠ) συγκέντρωσαν πληροφορίες για τα επαγγέλματα του γιατρού, ψυχολόγου, επισκέπτη υγείας, κοινωνικού ανθρωπολόγου, νοσηλεύτη - σχολικού νοσηλεύτη, κοινωνικού λειτουργού, δικηγόρου, πληροφορικού - προγραμματιστή, υπευθύνου δημοσίων σχέσεων, οικονομολόγου, τεχνολόγου τροφίμων, βιολόγου, γεωπόνου και πωλητή. Για όλα τα παραπάνω δημιούργησαν επαγγελματικές μονογραφίες με την μορφή παρουσιάσεων, οι οποίες αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του σχολείου σε ομαδοσυνεργατική εργασία padlet.

Συμπλήρωσαν πολλά ερωτηματολόγια για να ανακαλύψουν τον εαυτό τους, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Ακόμη επισκέφθηκαν ΕΠΑΛ και εργαστήρια των τομέων και των ειδικοτήτων. Συμμετείχαν σε Ημερίδα

		<p>πήραν συνέντευξη από εργαζόμενες σε θέσεις ευθύνης και δημοτικές συμβούλους για να συζητήσουν την πρόοδο της ισότητας των φύλων στον εργασιακό και πολιτικό βίο. Τόσο τα ερωτηματολόγια όσο και το υλικό που συγκέντρωσαν αξιοποιήθηκε για τη σύνταξη επαγγελματικών μονογραφιών αναρτημένων στον ιστότοπο του σχολείου.</p>	<p>Σταδιοδρομίας οι μαθητές και οι μαθήτριες ενημερώθηκαν από αρμόδιους φορείς (διευθυντές σχολείων ΓΕΛ- ΕΠΑΛ - Υπεύθυνη Κέντρου Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού Δήμου), για τους δρόμους μετά το γυμνάσιο και τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διεξόδους μετά από αυτό. Τέλος παρουσίασαν τις εργασίες τους στους συμμαθητές τους.</p>
<p>ως προς το σχολικό κλίμα γενικά</p>	<p>Βελτίωση του σχολικού κλίματος:</p> <ul style="list-style-type: none"> • με την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών και διδακτικών αντιλήψεων, αλλά και διαχρονικών κοινωνικών και πολιτισμικών αξιών. • με την καλλιέργεια δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα και την αξιοποίηση της ομαδοσυνεργατικής και βιωματικής μάθησης ενισχύθηκε η δημιουργικότητα των μαθητών/τριών, η κριτική και διερευνητική σκέψη τους, η επικοινωνία, η συνεργασία, η ανάπτυξη επιχειρηματολογίας, η υπευθυνότητα, η ενσυναίσθηση. Βελτιώθηκαν επίσης οι ψηφιακές και τεχνολογικές δεξιότητές τους και ασκήθηκαν στην ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο. • με τη γόνιμη και ουσιαστική συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το σχέδιο δράσης αλλά και του συνόλου του Συλλόγου Διδασκόντων. 		
<p>ως προς τη ανάπτυξη της σχολικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς)</p>	<p>✓ Οι μαθητές συμμετείχαν σε ενημερωτικές εκδηλώσεις και βιωματικές δράσεις ευαισθητοποίησης: Για τη σεξουαλική υγεία, για την οδική ασφάλεια, για τον εθελοντισμό, για την προστασία από τους σεισμούς, για πρώτες βοήθειες και αυτοπροστασία από φυσικές καταστροφές, για τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις σχετικά με τα φύλα, για την πρόληψη της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, για την ασφάλεια στο διαδίκτυο, για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για την προστασία του περιβάλλοντος, για την καλλιέργειά τους ως αυριανών ενεργών πολιτών.</p> <p>✓ Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς συμμετείχαν σε επιμορφωτικά σεμινάρια και εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα σεμινάρια που παρακολούθησαν :</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Ομαλή μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο» (για γονείς και εκπαιδευτικούς) • «Ενδοσχολική βία και Εκφοβισμός» (για γονείς και εκπαιδευτικούς) • «Ασφάλεια στο διαδίκτυο» (για γονείς και εκπαιδευτικούς) • «Κακοποίηση - Παραμέληση παιδιών. Ο ρόλος του/ης εκπαιδευτικού» • «Σχολική βία και εκφοβισμός: καινοτόμες μέθοδοι αντιμετώπισης - συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων», (για γονείς και 		

	<p>εκπαιδευτικούς)</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Πρώτες βοήθειες», (για εκπαιδευτικούς) • «Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση ως μέσο πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών. Ο ρόλος των γονέων και των εκπαιδευτικών», (για γονείς και εκπαιδευτικούς) • «Ανθρώπινα Δικαιώματα & Εκπαίδευση», Διεθνής Αμνηστία, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Εγώ & Εσύ Μαζί» (για εκπαιδευτικούς) • «Διαχείριση σχολικής τάξης» (για εκπαιδευτικούς) <p>✓ Η πραγματοποίηση εκπαιδευτικών και διδακτικών επισκέψεων σε τόπους ενδιαφέροντος στη γειτονιά, στην πόλη, σε άλλες πόλεις της χώρας μας.</p> <p>✓ Η παραγωγή πλούσιου ψηφιακού υλικού (πολυτροπικά κείμενα, παρουσιάσεις, radlets, thinglink κ.α.) αναρτημένα στην ιστοσελίδα του σχολείου.</p> <p>✓ Η χρήση της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για τη συνεργασία εκπαιδευτικών - μαθητών ή μεταξύ των ομάδων των μαθητών/τριών (χρήση της πλατφόρμας e-me)</p> <p>✓ Η ενίσχυση της εξωστρέφειας του σχολείου και με την παρουσίαση της δράσης και των παραγόμενων εργασιών στον ιστότοπο του σχολείου.</p> <p>✓ Η επέκταση του Σχεδίου Δράσης και με την υλοποίηση προγραμμάτων καινοτόμων δράσεων (περιβαλλοντικών, πολιτιστικού) και τη λειτουργία ομίλων (θεατρικού, ρομποτικής, ανάπτυξης δεξιοτήτων)</p> <p>✓ Η βελτίωση της συνεργασίας και της επικοινωνίας με τους γονείς στα πλαίσια και των κοινών δράσεων (επιμορφώσεων, εθελοντισμού και κοινωνικής προσφοράς)</p> <p>✓ Η σύνδεση του Σχεδίου Δράσης του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων με τον ετήσιο Προγραμματισμό της Σχολικής Μονάδας και των σχεδίων δράσεων που υλοποιήθηκαν από τις ομάδες των εκπαιδευτικών του σχολείου.</p>
<p>ως προς την τοπική κοινότητα</p>	<p>Ενίσχυση της συνεργασίας και επικοινωνίας του σχολείου με τοπικούς φορείς (Δήμος, Δημοτικό Συμβούλιο, Κέντρο Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού Δήμου, Κέντρο Πρόληψης Πυξίδα, Εφορεία αρχαιοτήτων, Χαμόγελο του Παιδιού, Άρσις, Κ.Ψ.Υγ. Β. Δ. Τομέα Νοσοκομείου Παπανικολάου, ΚΤΠΕ, Πολιτική Προστασία, όμορα σχολεία), ανάδειξη των δράσεων του σχολείου και των καλών πρακτικών που ακολουθήθηκαν με δημοσίευση στον ιστότοπο του σχολείου, με ευχαριστήριες επιστολές, με ενημερώσεις γονέων και κηδεμόνων.</p> <p>Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας για ζητήματα που αφορούν το σύνολο της κοινωνίας,</p>
<p>3. Δυσκολίες - Εμπόδια κατά την υλοποίηση της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος</p>	
<p>Δυσκολίες και εμπόδια, σύντομη περιγραφή (ξεπεράστηκαν / ήταν ανυπερβλήτα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα συνεργασίας μεταξύ των μαθητών/τριών και λόγω του περιορισμένου ελεύθερου χρόνου τους. • Μεγάλη γραφειοκρατία για τη σύνταξη του σχεδίου δράσης. • Περιορισμένος χρόνος για την εκπόνηση εργαστηρίων και στους τέσσερις θεματικούς κύκλους. Ο 4^{ος} κύκλος υλοποιήθηκε εν μέρει. • Έλλειψη διαθέσιμου χώρου και υλικοτεχνικής υποδομής ώστε οι μαθητές/τριες να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το εργαστήριο της πληροφορικής ήταν σπάνια ελεύθερο. • Δυσκολίες στην περιγραφική αξιολόγηση των μαθητών/τριών, δεν πραγματοποιήθηκε επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. • Περιορισμένος συγχρονισμός για την επέκταση των θεματικών κύκλων του σχεδίου δράσης στο αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων.

- Ο περιορισμένος χρόνος για την υλοποίηση των εργαστηρίων που προτείνονται στα προγράμματα του αποθετηρίου του ΙΕΠ (δεν επαρκεί η 1 διδακτική ώρα).
- Χρειάστηκε να αξιοποιηθεί χρόνος και από άλλες διδακτικές ώρες για να ολοκληρωθούν εργαστήρια που αφορούσαν π.χ. συνεντεύξεις με εργαζόμενους για τη σύνταξη επαγγελματικών μονογραφιών.
- Η εξαιρετική συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών βοήθησε στην αντιμετώπιση της μεγάλης γραφειοκρατίας.
- Η ευελιξία των εκπαιδευτικών και συνολικά του Συλλόγου Διδασκόντων, όπως και οι δραστηριότητες στα πλαίσια των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των ομίλων συντέλεσαν ώστε να μειωθούν οι χρονικοί περιορισμοί.
- Το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για ένα μάθημα πολύ διαφορετικό.
- Η αξιοποίηση της πλατφόρμας e-me για τη συνεργασία των ομάδων των μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών τους.
- Οι δυσκολίες στον προγραμματισμό πληθώρας δράσεων που ξεπεράστηκαν με την καλή συνεργασία με τα όμορα σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, με τις υπηρεσίες του Δήμου και με τους τρίτους φορείς.

Προτάσεις

- ✓ Να υπάρχει επιλογή Θεματικών Ενοτήτων .
- ✓ Να μην υπάρχει υποχρέωση να υλοποιηθούν και οι τέσσερις θεματικές ενότητες (μέχρι τρεις είναι εφικτό).
- ✓ Μείωση γραφειοκρατικής εργασίας, λειτουργεί αποτρεπτικά για τους εκπαιδευτικούς.
- ✓ Ο άξονας Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση προτείνεται ως θέμα για τη Γ Γυμνασίου.
- ✓ Να υλοποιηθούν επιμορφωτικά σεμινάρια εκπαιδευτικών στην περιγραφική αξιολόγηση.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020»
που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

This work is licensed under Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International.
To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη